Full Text Proceedings Book / Tam Metin Bildiri Kitabı

EDITORS / EDİTÖRLER

Prof. Dr. Muhammed ASHFAQ - Prof. Dr. Selçuk BALI
Assoc. Prof. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU
Dr. Nida PALABIYIK - Mr. Sharjeel YOUSAF

Planet, People, and Peace
In the Age of Artificial Intelligence

Full Text Proceedings Book / Tam Metin Bildiri Kitabı

EDITORS / EDİTÖRLER

Prof. Dr. Muhammed ASHFAQ

Prof. Dr. Selçuk BALI

Assoc. Prof. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU

Dr. Nida PALABIYIK

Mr. Sharjeel YOUSAF

June, 19-21, 2025

Hosted by

Kokand University Andijon Filiali

Planet, People, and Peace In the Age of Artificial Intelligence

October 16–18, 2025
Hosted by The University of Faisalabad – Faisalabad, Pakistan

Academic Studies Publishing / Akademik Çalışmalar Yayınevi
Printing, publishing and sales rights of this book belong to Academic Studies Publishing All rights reserved. The entire book, chapter / chapters cannot be reproduced, distributed, printed and kept in computer environment by electronic, optical, mechanical or other means without permission of Academic Studies Publishing. All responsibility for the articles published in this book belongs to the author(s)

Editors	Prof. Dr. Muhammed ASHFAQ Prof. Dr. Selçuk BALI Assoc. Prof. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU Dr. Nida PALABIYIK Mr. Sharjeel YOUSAF
Design	İlknur HERSEK SARI
1st Edition	DECEMBER 2025
E - ISBN	978-625-00-6351-4
Address	Birlik Neighborhood, 391th Street, No: 17, Apartment: 1, Çankaya / Ankara / Türkiye
Web	https://academicianstudies.com/
E-mail	academicianstudies@gmail.com

Full Text Proceedings Book / Tam Metin Bildiri Kitabı

Editors

Prof. Dr. Muhammed ASHFAQ

Prof. Dr. Selçuk BALI

Assoc. Prof. Dr. Gökben BAYRAMOĞLU

Dr. Nida PALABIYIK

Mr. Sharjeel YOUSAF

Planet, People, and Peace
In the Age of Artificial Intelligence

October 16–18, 2025
Hosted by The University of Faisalabad – Faisalabad, Pakistan

PREFACE

Dear Scholars and Researchers,

Since 2021, the Academic Studies Group has consistently organized two international conferences each year—one hosted in Türkiye and one abroad—demonstrating its steady commitment to supporting scientific production. The growing number of participating countries and researchers, along with the expansion of interdisciplinary contributions, clearly indicates the increasing academic impact of our events. This positive momentum has been further strengthened through collaborations with our international partner institutions.

One of the notable outcomes of these collaborations is the **10th Academic Studies Congress (ASC-2025/Fall)**, held on 16–18 October 2025 in a hybrid format under the host institution, The University of Faisalabad. Organized jointly by the Academic Studies Group and The University of Faisalabad, the congress brought together researchers from various continents within a shared scientific platform, in line with the mutual goal of fostering interdisciplinary exchange and enhancing international academic cooperation.

This congress welcomed the participation of academics and practitioners from numerous countries, including **India, Pakistan, Turkiye, Uzbekistan, Indonesia, Saint Lucia, Kyrgyzstan, China, Germany, Malaysia, the United Kingdom, the Turkish Republic of Northern Cyprus, the United States, and Australia.** In total, **362 scholars from 14 different countries** presented their papers, **122 of whom were from Turkiye**, representing approximately **33.7%** of all presentations. The contributions of researchers from diverse continents and cultural backgrounds clearly demonstrate the **strong international character** of the congress and significantly enhance interdisciplinary interaction, knowledge sharing, and global academic collaboration. This broad international participation has further strengthened the congress's scientific diversity and its capacity for interdisciplinary engagement.

Discussions held throughout the congress clearly showed that the theme **"Planet, People, and Peace in the Age of Artificial Intelligence"** cannot be viewed merely as a technological innovation agenda. The presentations demonstrated that digital transformation must be examined as a multidimensional phenomenon encompassing economic, social, environmental, and administrative domains. A shared academic understanding emerged that artificial intelligence and data-driven technologies are reshaping a broad spectrum of structures—from production and consumption patterns to public policy, labor markets, healthcare, education, and environmental sustainability.

Within this scope, the congress hosted extensive academic discussions across **11 sub-themes**, including:

- Digital Transformation and AI-Based Management Practices**,**
- Digitalization of Healthcare Services and Biotechnological Innovations**,**
- Sustainable Agriculture, Food Security, and Energy Systems**,**
- Social Justice, Equality, Governance, and Human Rights**,**
- Poverty Alleviation and the Future of Social Safety Nets**,**
- Digital Inequalities and Development Policies for Emerging Economies**,**
- New Technologies in Education, Digital Pedagogies, and Knowledge Communities

One of the most striking conclusions to emerge from these discussions is that the age of artificial intelligence is not merely a process of efficiency enhancement; rather, it constitutes a transformative turning point directly linked to human-centered ethical dilemmas, global inequalities, environmental vulnerabilities, and the future of peacebuilding. The contributions highlighted that AI-driven transformation must be addressed not only as a technical innovation process but also as a complex phenomenon reshaping the social fabric, economic structures, and environmental resilience of societies. In this regard, the congress provided a shared platform for assessing both the opportunities and risks of artificial intelligence through an interdisciplinary lens.

An important element enhancing the scientific depth of our congress was the contribution of our invited speakers. Distinguished scholars from different disciplines offered contemporary analyses within their areas of expertise:

- **Assoc. Prof. Dr. Murat Cihangir** — *Batman University* **"***The Future of the Political-Economic System in the Age of Global Uncertainty***"**
- **Prof. Dr. Ufuk Karadavut** — *Karabük University, Faculty of Medicine* **"***The Most Common Fatal Diseases"*
- **Dr. Saddam Hussain** — *Confucius Institute, University of Agriculture Faisalabad (UAF)* **"***Insights on Agri-Innovations for Climate Resilience and Sustainability"*
- **Prof. Dr. Himmet Karadal** — *Bolu Abant* İzzet *Baysal University "Developing the Entrepreneurship Ecosystem"*
- **Prof. Dr. Ashfaq Ahmad Chattha** — *Ghazi University* **"***Digital and Climate-Smart Pathways for Sustainable Food and Energy Systems in Pakistan: Time to Act"*

These contributions provided contemporary research insights and policy implications across different fields, significantly enriching the scientific depth of the congress.

ÖNSÖZ

Değerli Bilim İnsanları **ve Araştırmacılar,**

2021 yılından bu yana biri yurt içinde, biri yurt dışında olmak üzere her yıl iki uluslararası kongre düzenleyen Akademik Çalışmalar Grubu, bilimsel üretimi destekleme konusundaki kararlılığını istikrarlı biçimde sürdürmektedir. Kongrelerimize katılan ülke ve katılımcı sayısındaki artış ile disiplinler arası genişleme, etkinliklerimizin akademik etkisinin her yıl daha da arttığının açık bir göstergesidir. Bu ivme, yurt dışındaki ortak kurumlarımızla yürütülen iş birlikleri sayesinde daha da güçlenmektedir.

Bu iş birliklerinin başarılı örneklerinden biri olan **X. Akademik Çalışmalar Kongresi (ASC-2025/Güz)**, 16–18 Ekim 2025 tarihlerinde The University of Faisalabad ev sahipliğinde hibrit formatta gerçekleştirilmiştir. Akademik Çalışmalar Grubu ve The University of Faisalabad'ın disiplinler arası etkileşimi teşvik etme ve uluslararası akademik iş birliğini kurumsal bir çerçevede geliştirme hedefi doğrultusunda düzenlenen bu kongre, farklı kıtalardan çok sayıda araştırmacıyı ortak bir bilimsel platformda buluşturmuştur.

Bu kongreye **Hindistan, Pakistan, Türkiye, Özbekistan, Endonezya, Saint Lucia, Kırgızistan, Çin, Almanya, Malezya, Birleşik Krallık, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya** başta olmak üzere pek çok ülkeden akademisyen ve uygulayıcı katılım sağlamıştır. Toplam **14 farklı ülkeden 362 akademisyen** bildiri sunmuş olup, bunların **122'si Türkiye'den** katılmıştır. Bu sayı toplam sunumların yaklaşık **%33,7'sine** karşılık gelmektedir. Farklı kıtalardan ve geniş bir kültürel çeşitlilikten gelen bilim insanlarının katkıları, kongrenin **uluslararası niteliğini güçlü bir biçimde ortaya koymakta**; disiplinler arası etkileşimi, bilgi paylaşımını ve küresel akademik işbirliklerini önemli ölçüde güçlendirmektedir. Bu geniş uluslararası katılım, kongrenin bilimsel çeşitliliğini ve disiplinler arası etkileşim kapasitesini daha da artırmıştır.

Kongrede yürütülen tartışmalar, **"Yapay Zekâ Çağında Gezegen, İnsanlar ve Barış"** temasının dijitalleşmenin yalnızca teknolojik bir yenilik süreci olarak görülemeyeceğini açık biçimde ortaya koymuştur. Sunulan çalışmalar, dijital dönüşümün ekonomik, toplumsal, çevresel ve yönetsel boyutlarıyla ele alınması gereken çok katmanlı bir olgu olduğunu göstermiştir. Yapay zekâ ve veri temelli teknolojilerin; üretim ve tüketim modellerinden kamu politikalarına, iş gücü piyasalarından sağlık, eğitim ve çevresel sürdürülebilirlik alanlarına kadar pek çok yapıyı yeniden şekillendirdiği yönünde ortak bir akademik kanaat oluşmuştur.

Bu kapsamda kongrede;

- Dijital dönüşüm ve yapay zekâ temelli yönetim uygulamaları,
- Sağlık hizmetlerinin dijitalleşmesi ve biyoteknolojik yenilikler,
- Sürdürülebilir tarım, gıda güvenliği ve enerji sistemleri,
- Sosyal adalet, eşitlik, yönetişim ve insan hakları,
- Yoksullukla mücadele ve sosyal güvenlik ağlarının geleceği,
- Dijital eşitsizlikler ve gelişmekte olan ülkeler için kalkınma politikaları,
- Eğitimde yeni teknolojiler, dijital pedagojiler ve bilgi toplulukları dâhil olmak üzere **11 alt tema** üzerinden kapsamlı akademik tartışmalar yürütülmüştür.

Kongrede ortaya çıkan en çarpıcı saptamalardan biri, yapay zekâ çağının basit bir verimlilik artışı süreci değil; insan-merkezli etik ikilemleri, küresel eşitsizlikleri, çevresel kırılganlıkları ve barış inşasının geleceğini doğrudan belirleyen dönüştürücü bir kırılma alanı olduğudur. Sunulan çalışmalar, bu dönüşümün yalnızca teknik bir inovasyon süreci olarak değil; toplumların sosyal dokusunu, ekonomik yapısını ve çevresel sürdürülebilirlik kapasitesini yeniden tanımlayan çok katmanlı bir olgu olarak ele alınması gerektiğini göstermiştir. Bu bağlamda kongre, yapay zekânın hem fırsatlarını hem de risklerini disiplinler arası bir bakışla ele alarak ortak bir değerlendirme zemini oluşturmuştur.

Kongremizin bilimsel niteliğini artıran önemli unsurlardan biri de davetli konuşmacılarımızın katkılarıdır. Farklı disiplinlerden değerli akademisyenler, kendi uzmanlık alanlarına ilişkin güncel değerlendirmeler sunmuştur:

- **Doç. Dr. Murat Cihangir** *Batman University "The Future of the Political-Economic System in the Age of Global Uncertainty"*
- **Prof. Dr. Ufuk Karadavut** *KarabükUniversity,Faculty of Medicine "The Most Common Fatal Diseases"*
- **Dr. Saddam Hussain** *Confucius Institute, University of Agriculture Faisalabad (UAF) "Insights on Agri-Innovations for Climate Resilience and Sustainability"*
- **Prof. Dr. Himmet Karadal** *Bolu Abant* İzzet *Baysal University "Developing the Entrepreneurship Ecosystem"*
- **Prof. Dr. Ashfaq Ahmad Chattha** *Ghazi University "Digital and Climate-Smart Pathways for Sustainable Food and Energy Systems in Pakistan: Time to Act"*

Bu konuşmalar, farklı disiplinlere ait güncel araştırma yönelimlerini ve politik yansımalarını akademik bir çerçevede ortaya koyarak kongrenin bilimsel derinliğine önemli katkı sağlamıştır.

HONORARY BOARD

Title	Name Surname	Institution	Country
Mr.	Muhammad Haider Amin	Chairman, Board of Governors (BOG)	Pakistan
Dr.	Muhammad Hamza Amin	Vice Chairman, BOG	Pakistan
Dr.	Zahida Maqbool	Registrar	Pakistan
Prof. Dr.	Murat Koç	Rector, Çağ University	Türkiye

ORGANIZING BOARD

Title	Name Surname	Institution	Country
Prof. Dr.	Abdullah Soysal	Kahramanmaraş Sütçü İmam University	Türkiye
Prof. Dr.	Asghar Ali	University of Agriculture (UAF)	Pakistan
Prof. Dr.	Azizbek Egamberdiev	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Frederic Bontango Kweme	School of Public Health, University of Kalemie	Democratic Republic of Congo
Prof. Dr.	Hasan Bozgeyikli	Selçuk University	Türkiye
Prof. Dr.	İrfan Tosuncuoğlu	Karabük University	Türkiye
Prof. Dr.	Majid Hussain	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Manzura Yunusova	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Muhammad Ashfaq	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Mustafa Kocaoğlu	Necmettin Erbakan University	Türkiye
Prof. Dr.	Neriman Aral	Ankara University	Türkiye
Prof. Dr.	Selçuk Bal	Selçuk University	Türkiye
Prof. Dr.	Selçuk Korucuk	Giresun University	Türkiye
Prof. Dr.	Serpil Ağcakaya	Süleyman Demirel University	Türkiye
Prof. Dr.	Ufuk Karadavut	Karabük University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Azamat Maksüdünov	Kyrgyz – Turkish Manas University	Kyrgyzstan
Assoc. Prof. Dr.	Gökben Bayramoğlu	Hitit University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Murat Çiğır	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nur Muhammet Çelik	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Osman Yılmaz	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Saadet Sağtaş Tutkunca	Çağ University	Türkiye
Dr.	Ahmet Erkasap	İstanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Ali Kasta	Lubumbashi Bilim ve Teknoloji University	Democratic Republic of Congo
Dr.	Ayyibe Özer Koçak	İstanbul Beykent University	Türkiye
Dr.	Bahar Aksoy	Akdeniz University	Türkiye
Dr.	Edanur Tar Bolacalı	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr.	Gülay Karacıl	Mustafa Kemal University	Türkiye
Dr.	İsmail Koç	Sakarya Uygulamalı Bilimler University	Türkiye
Dr.	Meerbek Kudaibergenov	Seoul National University of Science and Technology	South Korea
Dr.	Nida Palabıyık	Yozgat Bozok University	Türkiye

Dr.	Sajjad Ahmad Baig	National Textile University (NTU)	Pakistan
Dr.	Sharofiddin Xoshimjonov	Kokand University Andijan Branch	Uzbekistan
Dr.	Sema Yıldırım	Selçuk University	Türkiye
Dr.	Talha Turhan	Erciyes University	Türkiye
Dr.	Tuğçe Metin	Kahramanmaraş Sütçü İmam University	Türkiye

SCIENCE BOARD

Title	Name Surname	Institution	Country
Prof. Dr.	Abdul Ghafoor	University of Agriculture	Pakistan
Prof. Dr.	Abdul Wahid	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Abdullah Soysal	Kahramanmaraş Sütçü İmam University	Türkiye
Prof. Dr.	Ali Bilgili	Ankara University	Türkiye
Prof. Dr.	Azizbek Egamberdiev	Andijan State University	Türkiye
Prof. Dr.	Bakhodir Ganiev	Ferghana State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Dustin Van Der Haar	University of Johannesburg	South Africa Republic
Prof. Dr.	Fatih Gürbüz	Bayburt University	Türkiye
Prof. Dr.	Ferit Gürbüz	Kırklareli University	Türkiye
Prof. Dr.	Frederic Bontango Kweme	University of Kalemie	DR Congo
Prof. Dr.	Gülnar Nurbetova	H.A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak University	Kazakhistan
Prof. Dr.	Hasan Bozgeyikli	Selçuk University	Türkiye
Prof. Dr.	Heiko Kleve	Witten/Herdecke University	Germany
Prof. Dr.	Irfan Ahmad Baig	Muhammad Nawaz Shareef University of Agriculture Multan	Pakistan
Prof. Dr.	İrfan Tosuncuoglu	Karabük University,	Türkiye
Prof. Dr.	Jakub Szczerbowski	University of Łódź	Poland
Prof. Dr.	K. Arzu Baloğlu	Istanbul Medipol University	Türkiye
Prof. Dr.	Kadir Ardıç	Kyrgyzstan-Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Prof. Dr.	Mamadou Abdoulaye Konte	University Gaston Berger	Senegal
Prof. Dr.	Manzura Yunusova	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Matloob Ahmad	University of Agriculture (UAF)	Pakistan
Prof. Dr.	Mbodja Mougoue	Wayne State University	United States
Prof. Dr.	Mert Uydacı	Marmara University	Türkiye
Prof. Dr.	Mieczyslaw W. Socha	Warsaw University	Poland
Prof. Dr.	Muhammad Ashfaq	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Muhammad Ashiq	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Mustafa Kocaoğlu	Necmettin Erbakan University	Türkiye
Prof. Dr.	Nailah Riaz	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Nasiba Naralieva	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Neriman ARAL	Ankara University	Türkiye

Prof. Dr.	Özge Ercoşkun	Gazi University	Türkiye
Prof. Dr.	Özgür Karcıoğlu		Türkiye
Prof. Dr.	Rimma Zamilova	Namangan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Rosa Indellicato	Aldo Moro University of Bari	Poland
Prof. Dr.	Saba Tariq	University of Agriculture (UAF)	Pakistan
Prof. Dr.	Sabiha Kılıç	Hitit University	Türkiye
Prof. Dr.	Savaş Dilibal	Istanbul Gedik University	Türkiye
Prof. Dr.	Sedat Maden	Bayburt University	Türkiye
Prof. Dr.	Selçuk Balı	Selçuk University	Türkiye
Prof. Dr.	Selçuk Korucuk	Giresun University	Türkiye
Prof. Dr.	Serpil Ağcakaya	Süleyman Demirel University	Türkiye
Prof. Dr.	Shodmon Khayitov	Bukhara State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Shokhidakxon Sodikova	International Islam Academy of Uzbekistan	Uzbekistan
Prof. Dr.	Shokir Gafforov	Samarkand State Medical İnstitute	Uzbekistan
Prof. Dr.	Sinan Aytekin	Balıkesir University İibf	Türkiye
Prof. Dr.	Siri Terjesen	Florida Atlantic University	United States
Prof. Dr.	Suranga Silva	University of Colombo	Sri Lanka
Prof. Dr.	Süreyya Karsu	Bolu Abant İzzet Baysal University	Türkiye
Prof. Dr.	Şakir Dinçşahin	Istanbul Gedik University	Türkiye
Prof. Dr.	Tahira Iqbal	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Tanzeela Khalid	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Terekhin Vyacheslav	Southern Federal University	Russia
Prof. Dr.	Ufuk Karadavut	Karabük University	Türkiye
Prof. Dr.	Vaidas Lukosius	Tennessee State University	United States
Prof. Dr.	Vecihi Aksakal	Bayburt University	Türkiye
Prof. Dr.	Yassa Yoniene Pierre	Agora American International University of Delaware In Us	Democratic Republic of Congo
Prof. Dr.	Yavuz Taşkıran	İstanbul Rumeli University	Türkiye
Prof. Dr.	Yu-Feng Lee	New Mexico State University	United States
Prof. Dr.	Yulduz Ergasheva	Karshi State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Zabiraş Adilbekova	H.A.Yesevi Uluslararası Türk-Kazak University	Kazakhistan
Prof. Dr.	Zahir Ahmad Zahir	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Assoc. Prof. Dr.	Alper Bahadır Dalmış	Türk Hava Kurumu University	Türkiye

Assoc. Prof. Dr.	Anbalagan Krishnan	Wawasan Open University	Malaysia
Assoc. Prof. Dr.	Asaf Tolga Ülgen	Şırnak University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Aslı Maden	Bayburt University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Ayşe Asiltürk	Trabzon Üniversity	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Ayşe Meriç Yazıcı	İstanbul Gelişim University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Ayşegül Ayyıldız Asil	Hakkari University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Ayşegül Kanbak	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Azamat Maksüdünov	Kırgızistan – Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Assoc. Prof. Dr.	Aziz Öztürk	Selçuk University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Bekir Çelik	Nuh Naci Yazgan University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Bülent Bayraktar	Bayburt University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Cihat Kartal	Kırıkkale University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Derya Yayman	Akdeniz University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Dilafruz Eshbekova	Jizakh State Pedagogical Institute	Uzbekistan
Assoc. Prof. Dr.	Duygu Talih Akkaya	Yalova University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Ece Kuzulu	İzmir Demokrasi University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Egemen Sulukan	Istanbul Gedik University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Elanur Adar Yazar	Artvin Çoruh University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Fatih Çağatay Baz	Osmaniye Korkut Ata University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Filiz Demir	Karamanoğlu Mehmetbey University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Fouzi Boukhazanı	Faculty of Medicine of Algiers	Algeria
Assoc. Prof. Dr.	Gelanda Shkurtaj	Epoka University	Albania
Assoc. Prof. Dr.	Gökben Bayramoğlu	Hitit University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Gülbeniz Akduman	Fatih Sultan Mehmet Vakıf University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Gülsün Karacay	Çukurova Universitesi	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Güray Alpar	Jeopolitik Öngörü Enstitüsü	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Hakan Emre Ziyagil	Niğde Ömer Halisdemir University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Hülya Er	Bolu Abant İzzet Baysal University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	İsmail Yabanova	Manisa Celal Bayar University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Kadir Gökoğlan	Dicle University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Katia Zhivkova Mihailova	University of National And World Eco	Bulgaria
Assoc. Prof. Dr.	Lale Cona	Gümüşhane University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Makbule Hürmet Çetinel	Uşak University	Türkiye

Assoc. Prof. Dr.	Mehmet Akkaş	Kahramanmaraş İstiklal University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Mehmet Akkaş	Kastamonu University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Mehmet Kaplan	Isparta Uygulamalı Bilimler University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Mehtap Demir	Kırklareli University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Melike Yavaş Çelik	Gaziantep University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Merdin Danışmaz	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Mesut Öztırak	İstanbul Medipol University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Metin Çalık	Kütahya Dumlupınar University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Murat Akkaya	Beykent University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Murat Bolelli	Altınbaş University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Murat Cihangir	Batman Üniversity	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Mücahit Çayın	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Münevver Bayar	Sosyal Güvenlik Kurumu	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nazile Abdullazade	Azerbaycan Devlet Pedagoji University	Azerbaycan
Assoc. Prof. Dr.	Nevin Karabıyık Yerden	Marmara University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nur Çağlar Çetinkaya	Çankırı Karatekin University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nuran Varışlı	Sosyal Güvenlik Kurumu	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nurcan Çetiner	Karamanoglu Mehmetbey University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nurcan Yücel	Fırat University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nurettin Akçakale	Bolu Abant İzzet Baysal University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Nuri Muhammet Çelik	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Osman Yılmaz	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Özel Sebetci	Adnan Menderes University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Öznur Büyükturan	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Reşat Arıca	Batman University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Saadet Sağtaş Tutkunca	Çağ University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Salman Bashir Memon	Shah Abdul Latif University	Pakistan
Assoc. Prof. Dr.	Saykal Cunuşova	Kyrgyz National University	Kyrgyzstan
Assoc. Prof. Dr.	Semih Serkant Aktuğ	Siirt University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Serdar Çakan	Bolu Abant İzzet Baysal	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Sibel Aydoğan	Marmara University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Taleh Halilov	Nahcivan Devlet University	Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr.	Temurbek Ametov	Nukus State Pedagogical İnstitute	Uzbekistan
Assoc. Prof. Dr.	Toğrul Halilov	Azerbaycan Bilimler Akademisi	Türkiye

Assoc. Prof. Dr.	Ts. Norhayati Zakuan	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Assoc. Prof. Dr.	Turhan Moç	Iğdır University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Umid Bekimmetov	Khorezm Ma'mun Academy	Uzbekistan
Assoc. Prof. Dr.	Ümran Şengül	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Vahap Önen	İstanbul Topkapı University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Volkan Temizkan	Karabük University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Yunus Emre Tansü	Gaziantep University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Yunus Zengin	Kafkas University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Zeynep Aydoğan	Atatürk University	Türkiye
Assoc. Prof. Dr.	Zeynep Köse	Hasan Kalyoncu University	Türkiye
Dr.	Abdullah ELMAS	Siirt University	Türkiye
Dr.	Abdullah Ferit Erol	Batman University	Türkiye
Dr.	Abida Bano	University of Peshawar	Pakistan
Dr.	Ahmet Erkasap	İstanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Alper Polat	Bingöl University	Türkiye
Dr.	Amir Razzaq	Huanggang Normal University	China
Dr.	Arjeta Hallunovi	Aleksandër Moisiu University of Durrës	Algeria
Dr.	Asghar Ali	University of Agriculture Faisalabad	Pakistan
Dr.	Aslan Aydoğdu	Sivas Bilim Ve Teknoloji University	Türkiye
Dr.	Aybige Özer Koçak	İstanbul Beykent University	Türkiye
Dr.	Aydın Bağdat	Sakarya Uygulamalı Bilimler University	Türkiye
Dr.	Ayla Taşkıran	İstanbul Rumeli UniversityD	Türkiye
Dr.	Ayman Hayajneh	Yarmouk University	Jordan
Dr.	Ayşegül Turan	Kirşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr.	Aytaç Uğur Yerden	İstanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Azmirul Ashaari	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Bahar Aksoy	Akdeniz University	Türkiye
Dr.	Bahattin Erden	Atatürk University	Türkiye
Dr.	Bahodir Bayhonov	Tashkent State University of Economics	Uzbekistan
Dr.	Bekir Halhallı	Girne University	Türkiye
Dr.	Bukhtawer Nasir	Government College University Lahore	Pakistan
Dr.	Burak Sayar	Bitlis Eren University	Türkiye
Dr.	Che Zawiyah Che Hasan	Politeknik Premier Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah	Malaysia
Dr.	Cumali Yaşar	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye

Dr.	Çağlar Akar	Okan University	Türkiye
Dr.	Diana Chalil	Universitas Sumatera Utara	Indonesia
Dr.	Doruk Ayberkin	Bayburt University	Türkiye
Dr.	Doruk Gürkan	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Dragana Radıcıc	University of Lincoln	England
Dr.	Edanur Tar Bolacalı	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr.	Emine Arslan Kılıçoğlu	KTO Karatay University	Türkiye
Dr.	Ergül Söylemezoğlu	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr.	Esma Ebru Şentürk	Hitit University	Türkiye
Dr.	Esra Cebeci Mazlum	Selçuk University	Türkiye
Dr.	Esra İşbilen Duru	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Evren Dağlarlı	Istanbul Technical University	Türkiye
Dr.	F. Enda Tolon	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Faramarz Taghilou	Tebriz University	İran
Dr.	Fuat Ferit Yazar	Tokat Gaziosmanpaşa University	Türkiye
Dr.	Gökçe Sinem Erbuğa	Dokuz Eylül University	Türkiye
Dr.	Gönül Gül	Çankırı Karatekin University	Türkiye
Dr.	Günes Topcu	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr.	Güray Karacıl	Mustafa Kemal University	Türkiye
Dr.	Hacı Ahmet Çakır	Muğla Sıtkı Koçman University	Türkiye
Dr.	Halil Mesut Baylak	Milli Eğitim Bakanlığı	Türkiye
Dr.	Halime Suvay Eker	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Halit Kırıktaş	Siirt University	Türkiye
Dr.	Hasan Saltuk Durak	Düzce University	Türkiye
Dr.	Hatice Genç Kavas	Sivas Cumhuriyet University	Türkiye
Dr.	Havin öner		Türkiye
Dr.	Havva Değirmenci Tarakcı	Hitit University	Türkiye
Dr.	Hayriye Nur Başyazıcıoğlu	Erciyes University	Türkiye
Dr.	Hilal Erkol	İzmit Lisesi, Meb	Türkiye
Dr.	Ildiko Laki	Milton Friedman University	Poland
Dr.	Iqbol Karimjonov	Andizhan State University	Uzbekistan
Dr.	Işılay Bilgiç	Okan University	Türkiye
Dr.	Iwona Florek	Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy	Poland
Dr.	İlker Ibrahim Avşar	Osmaniye Korkut Ata University	Türkiye

Dr.	İlknur Tüfekçi	Hitit University	Türkiye
Dr.	İsmail Koç	Sakarya Uygulamalı Bilimler University	Türkiye
Dr.	İsmail Özdemir	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Javaria Nasir	Mns University of Agriculture Multan	Pakistan
Dr.	Jennifer Ward-Batts	Pomona College in Claremont	United States
Dr.	Joanna Hernik	West Pomeranian University of Technology	Poland
Dr.	Kamil Sarpkaya	Karabük University	Türkiye
Dr.	Kerem Kaptangil	Sinop University	Türkiye
Dr.	Khurshidbek Khodjamberdiev	Andizhan State University	Uzbekistan
Dr.	Kıyalbek Dıykanov	Kyrgyzstan-Türkiye Manas University	Kyrgyzstan
Dr.	Kübra Mert Mahan	Recep Tayyip Erdoğan University	Türkiye
Dr.	Leyla Çimen	Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji University	Türkiye
Dr.	Logaiswari Indiran	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Masood Azeem	University of New England	Australia
Dr.	Mazilah Abdullah	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Meerbek Kudaibergenov	Seoul National University of Science And Technology	South Korea
Dr.	Mehmet Günlük	Muğla Sıtkı Koçman University	Türkiye
Dr.	Mehmet Nurettin Alabay	Abdullah Gül University	Türkiye
Dr.	Mehmet Ölmez	İnönü University	Türkiye
Dr.	Mehmet Semih Özkan	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Mehmet Tatoğlu	Recep Tayyip Erdoğan University	Türkiye
Dr.	Melike Aver	Fırat University	Türkiye
Dr.	Meltem Arat	Dokuz Eylül University	Türkiye
Dr.	Meltem Özbay	Çağ University	Türkiye
Dr.	Meri Taksi Deveciyan	İstanbul Kültür University	Türkiye
Dr.	Mohsen Abbaszadeh Marzbali	University of Mazandaran	İran
Dr.	Muhammad Sohail Amjad Makhdum	Government College University Faisalabad	Pakistan
Dr.	Muhammed Ali Aytaç	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Muhammed Fatih Cevher	Munzur University	Türkiye
Dr.	Murat Başal	İstanbul Gelisim University	Türkiye

Dr.	Murat Keskin	Afyon Kocatepe University	Türkiye
Dr.	Mustafa Demirkol	Tekirdağ Namık Kemal University	Türkiye
Dr.	Mustafa Yağımlı	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Mücahit Ege	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Nazlı Pehlivan Yirci	Hitit University	Türkiye
Dr.	Nida Palabıyık	Yozgat Bozok University	Türkiye
Dr.	Nilüfer Çelikkol	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Nurjan Abishev	International University of Tourism and Hospitality	Kazakhistan
Dr.	Ong Tze Ching	Politeknik Kuching Sarawak	Malaysia
Dr.	Onur Köktürk	Çankırı Karatekin University	Türkiye
Dr.	Osman Yılmazcan	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Ozan Ateş	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Özcan Karatay	Alanya Alaaddin Keykubat University	Türkiye
Dr.	Özgür Yurtsever	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Özlem Şenlik	Kırşehir Ahi Evran University	Türkiye
Dr.	Öznur Nalçınkaya	Ankara Hacı Bayram Veli University	Türkiye
Dr.	Ranpise Suvarna Dnyandeo	Pes B.Ed.College,Shivajinagar,Pune	India
Dr.	Richard Culas	Charles Stuart University	Australia
Dr.	Rizwan Ullah	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Dr.	Rustamjon Mullajonov	Andizhan State University	Uzbekistan
Dr.	Sajjad Ahmad Baig	National Textile University	Pakistan
Dr.	Same-ur Rehman	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Dr.	Sami Rm Musallam	International University of Sarajevo	Bosnia And Herzegovina
Dr.	Sami Ullah	Mns-University of Agriculture, Multan	Pakistan
Dr.	Sarah Holz	Humboldt-Universität zu Berlin	Germany
Dr.	Seda Muti Tabanlı	Bağımsız araştırmacı	Türkiye
Dr.	Sefa Sezer		Türkiye
Dr.	Selin Bahçalı	Çanakkale Onsekiz Mart University	Türkiye
Dr.	Sema Yıldırım	Selçuk University	Türkiye
Dr.	Semih Sezgin	Sinop University	Türkiye
Dr.	Sena Altın	Kayseri University	Türkiye
Dr.	Serkan Derici	Nevşehir Hacı Bektaş Veli University	Türkiye
Dr.	Siti Suraya Abd Razak	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia

Dr.	Siti Zaleha Omain	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Suat Okay	Batman University	Türkiye
Dr.	Sultan Sarı	Ostim Teknik University	Türkiye
Dr.	Şerife Kuzgun	Kırklareli University	Türkiye
Dr.	Talha Turhan	Erciyes University	Türkiye
Dr.	Teh Zaharah Yaacob	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Tuğba İmadoğlu Kalkan	Kapadokya University	Türkiye
Dr.	Umar Haiyat Abdul Kohar	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia
Dr.	Umar Ijaz Ahmed	Mns University of Agriculture Multan	Pakistan
Dr.	Umut Ercan	Batman University	Türkiye
Dr.	Utku Canci Matur	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Ülkü Hayriye İnci	Karabük University	Türkiye
Dr.	Ümit Bozoklu	Istanbul Gedik University	Türkiye
Dr.	Ümmühan Akbay	Piri Reis University	Türkiye
Dr.	Üstün Yüksel	Erciyes University	Türkiye
Dr.	Yasin Şeşen	Niğde Ömer Halisdemir University	Türkiye
Dr.	Zafer Gündüz	Sivas Cumhuriyet University	Türkiye
Dr.	Zekeriya Çalışkan	İnönü University	Türkiye
Dr.	Zubair Mustafa	University of Swabi	Pakistan
Dr.	Zuraidah Sulaiman	Universiti Teknologi Malaysia	Malaysia

ADVISORY BOARD

Title	Name Surname	Institution	Country
Prof. Dr.	Azizbek Egamberdiev	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Diana Chalil	Universitas Sumatera Utara	Indonesia
Prof. Dr.	Dustin Van Der Haar	University of Johannesburg	South Africa Republic
Prof. Dr.	Fariz Ahmadov	Karabakh University	Azerbaijan
Dr.	Ghulame Rubbaniy	University of the West of England	UK.
Prof. Dr.	Gökhan Özer	Kyrgyz – Turkish Manas University	Kyrgyzstan
Prof. Dr.	Hasan Bozgeyikli	Selçuk University	Turkey
Prof. Dr.	Irfan Ahmad Baig	Muhammad Nawaz Shareef University of Agriculture Multan	Pakistan
Prof. Dr.	Kamran Munir	University of the West of England	UK.
Prof. Dr.	Manzura Yunusova	Andijan State University	Uzbekistan
Prof. Dr.	Matloob Ahmad	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Mithat Derik	Selçuk University	Turkey
Prof. Dr.	Muhammad Ashfaq	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Mustafa Kan	Ahi Evran University	Turkey
Prof. Dr.	Mustafa Kocaoğlu	Necmettin Erbakan University	Turkey
Prof. Dr.	Saba Tariq	University of Agriculture (UAF)	Pakistan
Prof. Dr.	Sabiha Kılıç	Hitit University	Turkey
Prof. Dr.	Serpil Ağcakaya	Süleyman Demirel University	Turkey
Prof. Dr.	Tanzeela Khalid	The University of Faisalabad (TUF)	Pakistan
Prof. Dr.	Ufuk Karadavut	Karabük University	Turkey
Prof. Dr.	Zeki Bayramoğlu	Selçuk University	Turkey

PARTICIPANTS LIST

Name	Institution
Abdul Gafoor	University of Agriculture Faisalabad
Abdul Salam	The University of Faisalabad
Abdullah Ferit Erol	Batman University
Abdullah Hammad	The University of Faisalabad, Pakistan
Abdulloh Mo'minov	Qo'qon Universiteti Andijon Filiali
Abid Aziz	PTCL
Adalet Kötemen	
Adnan Adeel	University of Agriculture Faisalabad
Afeera Fatima	University of Agriculture, Faisalabad
Ahmad Bilal	The University of Lahore
Ahmet Alp ÖZBALCI	Samsun University
Ahmet Aydın	İstanbul Nişantaşı University
Ahmet Özkiraz	Tokat Gaziosmanpaşa University
Akhilesh Kumar Chaursiya	Sri Jai Narayan Mishr PG College, Lucknow
Ali Asgar	University of Agriculture, Faisalabad
Ali Eren Balıkel	Istanbul Kent University
Ali Hassan	The University of Faisalabad
Ali Rokhman	Jenderal Soedirman University
Alina Idrees	The University of Faisalabad
Ameilia Siregar	University Sumatera Utara
Amna Yousaf	University of Agriculture Faisalabad
Ananda Majumdar	North Central Theological Seminary, Kennedy University of Saint Lucia
Anisa Riaz	University of Agriculture Faisalabad
Aqeela Saghir	University of Agriculture Faisalabad
Aqsa Munawar	University of Agriculture Faisalabad
Arif Gull	Islamia University, Bahawalpur
Arslan Ali	The University of Faisalabad
Asaf Ülgen	Şırnak University
Asgar Ali	University of Agriculture Faisalabad
Ashfaq Ahmad	Ghazi University
Asia Khan	The Islamia University of Bahawalpur

Asma Firdous	International Maarif School, Islamabad
Aybige Özer Koçak	İstanbul Beykent University
Ayesha Sadiqa	GCUF
Ayesha Batool	University of Agriculture Faisalabad
Ayesha Ghulam Muhammad	CSS Aspirant
Ayesha Rouf	University of Agriculture Faisalabad
Ayesha Tahir	Ghazi University
Ayesha Sadiqa	BS-Bioinformatics (GCUF), CSS Aspirant
Ayfer Kılıç	Vocational School of Health Services, Malatya Turgut Ozal University,
Ayhan Ünal	Selçuk University
Ayşe Bozgeyikli	Necmettin Erbakan University
Ayşe Meriç Yazıcı	İstanbul Gelişim University
Azamat Maksudunov	Kyrgyz-Turkish Manas University
Azhar Abbas	University of Agriculture, Faisalabad
Azhar Iqbal	MNS Agricultural University
Banu Özbucak Albar	Zonguldak Bülent Ecevit University
Bayram Kayantaş	Batman University
Bayram Köse	İzmir Bakırçay University
Betül Ertoy Sarıışık	Ankara Hacı Bayram Veli University
Betül Karabudak	Karabuk University
Bilsen Bilgili	Kocaeli University
Birsel Tepebaşı	İstanbul Nişantaşı University
Burhan Ahmad	University of Agriculture Faisalabad
Burhan Bahadır	Tarım ve Orman Bakanlığı
Bushra Qaisrani	Ghazi University
Bushra Rasheed	The Islamia University of Bahawalpur
Caner Yazıcıoğlu	Istanbul Topkapı University
Ceyda Mülayim	İzmir Bakırçay University
Ceylan Kardas	Batman University
Cuma Sönmezsoy	Batman University
Debin Zhang	College of Public Administration, Huazhong Agricultural University
Derya Çelik	Gelişim University
Diana Lee	Politeknik Sultan Azlan Shah
Dilara Kaymaz	

Duygu Toplu Yaşlıoğlu	Istanbul University
Eldar Asanov	National Archaeological Center of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Elena Khanzadyan	Management Development Institute of Singapore in Tashkent
Elif Kara	Sakarya University
Elif Miray Kasap	İnönü University
Elyor Valitov	Fergana Medical Institute of Public Health
Eman Azam	The University of Faisalabad
Ercan Tutar	Istanbul Kent University
Esra Akay	Bozok University
Faisal Karim Memon	Government Boys Primary School Panjmoro, Matiari, Sindh.
Faizal Abdul Razak	Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
Farah Naz	The University of Faisalabad
Farhana Gul	The University of Swabi
Farhana Nosheen	GC University Faisalabad
Farkhanda Anjum	University of Agricultural Faisalabad
Farrukh Shahzad	Muhammad Nawaz Shareef University of Agriculture
Fasiha Batool	The University of Faisalabad
Fatih Ölçekciler	Istinye University
Fatima Gulzar	Ghazi University
Fatima Zahid	The University of Faisalabad
Fikret Işık	Alanya Alaaddin Keykubat University
Furkan Doğan	Fırat University
Gamze Özbayrak	İstanbul University-Cerrahpaşa
Gizem Ölçekciler	Istinye University
Gökben Bayramoğlu	Hitit University
Gökhan Türköz	Turkish Gendarmerie General Command
Gulfam Hasan	University of Agriculture, Faisalabad
Gulsanam Rakhimova	The Uzbekistan State of World Languages University
Gulsum Akarsu	Ondokuz Mayıs University
Gümrah Can Başdağ	Kilis 7 Aralık University
Gürcan Yıldırım	Abant İzzet Baysal University
H. Buluthan Çetintaş	Necmettin Erbakan University
Habiba Amjad	University of Agriculture Faisalabad
Hafeeza Noor	University of Agriculture Faisalabad

Hafiz Hassan Amjad	The University of Faisalabad
Hafiz Sharjeel Ahmad Doultana	Karachi Institute of Medical Sciences, CMH Malir, Karachi.
Hafsa Imran	The University of Faisalabad
Hafsa Naeem	University of Agriculture Faisalabad
Hakan Emre Ziyagil	Niğde Ömer Halisdemir University
Hakan Özkan	Çukurova University
Hamdi Ayyıldız	Kahramanmaraş Sütçü İmam University
Hammad Badar	University of Agriculture, Faisalabad
Hasan Zulfiqar	University of Agriculture Faisalabad
Hasan Bozgeyikli	Selçuk University
Hasan Zulfiqar	University of Agriculture Faisalabad
Hasan Zulfiqar	University of Agriculture, Faisalabad
Haseeb Raza	Muhammad Nawaz Sharif University of Agriculture, Multan
Hasret Kaya	Karadeniz Teknik University
Hatice Elmas	Institute of Pathology, University Medical Center Hamburg-Eppendorf UKE-and (ARCN
Hatice Elmas	Germany and Vocational School of Health Services, Malatya Turgut Ozal University
Herman Nordiadi Abd Wahab	Politeknik Kuching Sarawak
Hibba Aamir	The University of Faisalabad
Hira Safdar	Price Control & Commodities Management Department, Government of Punjab
Hira Shafqat	The University of Faisalabad
Hudda Javaid Azeemi	The University of Faisalabad
Ibrar Ahmad	The University of Faisalabad
Idris Arslan	Zonguldak Bülent Ecevit University
Ijaz Ashraf	University of Agricultural Faisalabad
Ijaz Ashraf	University of Agriculture Faisalabad
Imtiaz Khan	National Business School, The University of Faisalabad
Irfan Ahmed Baig	MNS University of Agriculture Multan
Izhar Ul Haq	University of Agriculture Faisalabad
İbrahim Arslanoğlu	Karadeniz Teknik University
İbrahim Yıldız	Siirt University
İlkay Karadavut	Bolu Abant İzzet Baysal
İlknur Tanrıverdi	Bursa Technical University

İsmail Hakkı Altaş	Ostim Teknik University
İsmail Koç	Sakarya Uygulamalı Bilimler University
İzzettin Kayapınar	Batman University
Javaria Tabassam	University of Agriculture Faisalabad
Jawad Anwar	Price Control & Commodities Management Department, Government of Punjab
Kamaldin Yunusov	Andijan State University
Kanwal Asghar Awan	University of Agricultural Faisalabad
Katsiaryna Hurbik	The University of Faisalabad
Kevser Gündüz	Tokat Gaziosmanpaşa University
Khadija Syed	Muhammad Nawaz Shreef University of Agriculture Multan,
Khadija Tariq	The University of Faisalabad
Khazra Noor	University of Agriculture
Komal Azhar	University of Agriculture, Faisalabad
Laiba Azmat	University of Agriculture, Faisalabad
Laraib Manzoor	The University of Faisalabad
Levent Sumer	Bogazici University
Leyla Bahar	Mersin University
M. Amjed Iqbal	University of Agriculture Faisalabad, Pakistan
M. R. Ramesh	Indira Gandhi Centre for Atomic Research, Kalpakkam
Madiha Naz	University of Agriculture, Faisalabad
Mahmut Karakaya	
Mahnoor Shahid	BSCS National Textile University
Majid Hussain	The University of Faisalabad
Malaika Tariq	The University of Faisalabad
Malaika Shahid	The University of Faisalabad
Mam Sidra	The University of Faisalabad
Mamoona Javed	The University of Faisalabad
Manzuraxon Yunusova	Andijan State University
Mariam Naeem	The University of Faisalabad
Maryam Bibi	Government College University Faisalabad
Maryam Liaqat	The University of Faisalabad
Maryam Math	The University of Faisalabad
Maryam Rajput	Sindh Agriculture University
Maryam Saleem	The University of Faisalabad

Meenakshi Murugappan	University of Nottingham Malaysia
Mehmet Alper Gökçe	Çukurova University
Mehmet Ferhat Çelik	Selçuk University
Mehmet Kızıltaş	Istanbul Beykent University
Mehmet Murat Şahin	Karabük University
Mehmet Tunçer	Karadeniz Teknik University
Mehriniso Kurbanova	Transport University, Dep. of Economy, Tashkent.
Melda Medine Sunay	Bursa Teknik University
Melike Biçici	Çukurova University
Memona Nasir	University of Agriculture, Faisalabad
Menşure Şahin	Karabuk University
Mert Uysal	Karabuk University
Merve Gül Koçakoğlu	Konya Teknik University
Mihriban Taş	Çukurova University
Mishal Anwar	University of Agriculture
Miss Sidra	The University of Faisalabad
Mohd Shazzany	Politeknik Kuching Sarawak
Mohsın Raza	MNS University of Agriculture Multan
Mr. Aasheesh Kumar	CMP Degree College University of Allahabad
Mubashir Mehdi	Muhammad Nawaz Sharif University of Agriculture Multan
Mubashira Ali Khushi	The University of Faisalabad
Mubbashra Habib	The University of Faisalabad
Muhammad Ashfaq	The University of Faisalabad
Muhammad Nazam	University of Agriculture, Faisalabad
Muhammad Zubair	The University of Faisalabad
Muhammad Ahmad	The University of Faisalabad
Muhammad Ali Shaikh	Sindh Agriculture University
Muhammad Ashfaq	The University of Faisalabad Pakistan
Muhammad Aslam	Ghazi University
Muhammad Awais Rashid	The University of Faisalabad
Muhammad Fahad	The University of Faisalabad
Muhammad Faizan	The University of Faisalabad
Muhammad Farooq	
Muhammad Iftikhar	University of Agriculture Faisalabad

Muhammad Imran Majeed	The University of Faisalabad
Muhammad Javed Sheikh	Sindh Agriculture University
Muhammad Khalid Bashir	The University of Agriculture Faisalabad
Muhammad Khan	The University of Faisalabad
Muhammad Mahmood	Virtual University of Pakistan
Muhammad Nadeem	The Islamia University of Bahawalpur Pakistan
Muhammad Nafees	The University of Faisalabad
Muhammad Qadeer Ashraf	University of Agriculture Faisalabad
Muhammad Qusyairie	Politeknik Kuching Sarawak
Muhammad Rafay Muzamil	University of Agriculture Faisalabad
Muhammad Rauf	University of Agriculture, Faisalabad
Muhammad Rehmat	Fauji Fresh n Freeze
Muhammad Rizwan	National Business School, The University of Faisalabad
Muhammad Rizwan Ullah	The University of Faisalabad, Pakistan
Muhammad Rizwan Ur Rehman	The University of Faisalabad
Muhammad Sajjad Khan	Ghazi University
Muhammad Salman Waseem	University of Agriculture Faisalabad
Muhammet Kerem Güneş	Batman University
Munaza Sehrish	Price Control & Commodities Management Department, Government ofPunjab
Muneeb Hussain	University of Salford, England
Murat Atılgan	Batman University
Murat Cihangir	Batman University
Musa Yavuz Alptekin	Journalism and Mass Communication University
Mustafa Güler	Selçuk University
Mustafa Şeker	Near East University
Mutlu Ekinci	Batman University
Muxriddin Eshbekov	Termiz State University of Engineering and Agrotechnologies
Muzaffer Bimay	Batman University
Mücahit Çayın	Batman University
Natasha Sheikh	University of Wah
Naveed Anjum	The University of Faisalabad
Naveed Babar	Quetta Institute of Medical Sciences
Nazia Tabasam	University of Agriculture Faisalabad
Nazlı Nalcı Arıbaş	İnönü University

Necati Emre Şahin	Karabuk University
Neşe Karçık	
Nevriye Gökçe Şenses	Selçuk University
Nida Palabıyık	Yozgat Bozok University
Nimra Anjum	The University of Faisalabad
Nisar Ahmad	University of Sargodha, Pakistan
Noor Amer	The University of Faisalabad
Nosheen Mirza	Ghazi University
Noureen Hameed	The University of Faisalabad
Nuran Öztürk Başpınar	Anadolu University
Nurul Nisa Mohd Nasir	Politeknik Kuching Sarawak
Oğuzhan Aytar	Karamanoğlu Mehmetbey University
Okan Koç	Balıkesir University
Orkun Şen	Anadolu University
Osman Yılmaz	Batman University
Ömer Büyükbaş	KSÜ
Ömer Miraç Yaman	İstanbul University-Cerrahpaşa
Özge Yalçıner Ercoşkun	Gazi University
Özgür Özkan	YMM
Özkan Çıtak	Akdeniz University
Pınar Çömez	Duzce University
Qaim Ddin Bahalkani	Sindh Agriculture University
Qaisar Abbas	University of Agriculture, Faisalabad, Pakistan
Qamar Ali	Virtual University of Pakistan
Qamar Ul Islam	University of Agriculture, Faisalabad
Qurat Ul Ain Memon	Sindh Agriculture University
Qaswar Abbas	Ghazi University
Rabia Arshad	The University of Faisalabad
Radika Subramaniam	Politeknik Sultan Idris Shah
Rahman Illahi	University of Agriculture Faisalabad
Rai Aqdas Hayat	University of Agriculture Faisalabad
Rajendra Adhikari	University of Queensland
Rana Muhammad Amir	University of Agriculture Faisalabad
Raza Ullah	University of Agriculture Faisalabad
Recep Koç	

Riffut Jabeen	Ghazi University,
Rimsha Shahid	The University of Faisalabad
Rohail Jibran	The University of Faisalabad
Rose Faida Ahmad Zabidi	Politeknik Tuanku Syed Sirajuddin
Rukiye Saydam Şaşı	Kocaeli University
Sabiha Kılıç	Hitit University
Saddam Hussain	University of Agriculture Faisalabad
Sadia Razzaq	The University of Faisalabad
Sadullah Özer	Batman University
Saeed Rahman	Ghazi University
Safa Iftikhar	The University of Faisalabad
Saira Khanam	University of Agriculture, Faisalabad
Saira Majeed	Ghazi University
Salman Waseem	The University of Agriculture Faisalabad, Pakistan
Sami Ullah	University of Agriculture Faisalabad
Samiullah Khan	The University of Swabi
Samra Subhani	The University of Faisalabad, Saleem Campus Faisalabad
Samreen Memon	Sindh Agriculture University
Sana Maqbool	The University of Faisalabad
Sana Riasat	University of Agriculture, Fasialabad
Sana Saleem	University of Agriculture, Faisalabad
Sangeeta	Education Department CMP Degree College University of Allahabad
Sania Liaqat	University of Agriculture Faisalabad
Sanjina Naeem	University of Agriculture, Faisalabad
Saodat Yuldasheva	Tashkent State Transport University, Department of Economy
Sara Amber	University of Agriculture Faisalabad
Sara Nayyab	University of Agriculture, Faisalabad
Saria Jabeen	The University of Agriculture Faisalabad, Pakistan
Saria Jabeen	University of Agriculture, FSD
Seçil Ergül	İstanbul Beykent University
Seda Bulut	İstanbul Beykent University
Selahattin Avşaroğlu	Necmettin Erbakan University
Selçuk Balı	Selçuk University
Sema Yıldırım	Selcuk University

Semih Aktuğ	Siirt University
Serpil Ağcakaya	Süleyman Demirel University
Sevim Döndü Kara Öztürk	Çukurova University
Seyma Bozkurt Uzan	Beykent University
Shabana Arif	University of Agriculture Faisalabad
Shabnum Amanat	(The University of Faisalabad)
Shagufta Rasheed	Price Control & Commodities Management Department, Government ofPunjab
Shagufta Rasheed	University of Agriculture Faisalabad, Pakistan
Shakeel Saeed	Virtual University of Pakistan
Shama Mushtaq	University of Agriculture Faisalabad
Shama Naz Manzoor Huss	University of Agriculture Faisalabad
Shameem Chalil	Koneru Lakshmaiah Education Foundation, Vijayawada, Andhra Pradesh
Shanza Gull	Ghazi University
Sharjeel Saleem	Ghazi University Dera Ghazi Khan
Sharofiddin Xoshimjonov	Andijan State University
Sherzodxon Qudratxo'ja	Journalism and Mass Communication University
Shikha Rai	Deen Dayal Upadhyay Gorakhpur University
Sidra Bibi	University of Agriculture Faisalabad
Sidra Firdous	University of Agriculture Faisalabad
Sidra Ghulam Muhammad	The University of Faisalabad
Sidra Naeem	The University of Faisalabad
Sinan Şentürk	Süleyman Demirel University
Sinem Şahin	Hacettepe University
Sobia Maqsood	The University of Faisalabad
Sohail Mansha	National Business School, The University of Faisalabad
Suleyman Kose	Izmir Katip Celebi University
Syed Ali	Beaconhouse International College
Şeyma Toy	Karabuk University
Şule Çetintaş	Necmettin Erbakan University
Tahira Sadaf	University of Agriculture, Faisalabad
Tahreem Nawaz	The University of Faisalabad
Talha Turhan	Erciyes University
Tansuluu Usenalieva	Kyrgyz-Turkish Manas University
Tariq Jamil	The University of Faisalabad

Tayyab Zeeshan Shahid	University of Agriculture Faisalabad
To'lanboy Artikov	Andijan State University
Tuba Bıyıkbeyi Başdağ	Kilis 7 Aralik University
Tuğçe Metin	Kahramanmaraş Sütçü İmam University
Ufuk Karadavut	Karabük University
Usman Ali	The University of Faisalabad
Ümit Erdem	Kırıkkkale University
Üstün Yüksel	Academician Studies Group
Vahap Önen	İstanbul Topkapı University
Wajeeha Nawaz	The University of Faisalabad
Wakeel Rehman	MNS University of Agriculture Multan
Wardah Naqvi	University of Agriculture Faisalabad
Wareesha Naeem	The University of Faisalabad
Wisha Raza	University of Agriculture, Faisalabad
Yasin Çağlar Kaya	Karadeniz Teknik University
Yavuz Elitok	Batman University
Yawar Abbas	University of Agriculture Faisalabad
Yulduzoy Toxirjonova	Kokand University Andijan Branch
Zaeema Farooq	University of Agriculture Faisalabad
Zafar Iqbal	The University of Faisalabad
Zahra Zafar	University of Agriculture Faisalabad
Zain Ali	Çukurova University
Zainab Bibi	University of Agriculture Faisalabad
Zainab Fatima	University of Agriculture Faisalabad
Zaki Rauf	NIFSAT University of Agriculture Faisalabad
Zarnab Rouf	The University of Faisalabad
Zeynep Görgülü	Selçuk University
Zia Ud Din	Univesity of Houston

CONTENTS - İÇİNDEKİLER

PREFACE VII

ÖNSÖZ IX

HONORARY BOARD XI

ORGANIZING BOARD XII

SCIENCE BOARD XIV

ADVISORY BOARD XXIII

PARTICIPANTS LIST XXIV

THE INTEGRATION OF THE TURKISH PUBLIC ADMINISTRATION INTO DIGITAL TRANSFORMATION 1

Muzaffer Bimay

ALTYAPI VERİMLİLİĞİ İÇİN GÜNEY AFRİKA CUMHURİYETİ'NDE SINIFLAMA YOLUYLA BIR METROPOLİTENLEŞME ANALİZİ 13

Mehmet Çağrı Kızıltaş

PREPARING YOUNG PEOPLE FOR UNCERTAINTY: CAREER AGILITY 25

Ayhan Ünal & Hasan Bozgeyikli

TOPLUMSAL DAYANIŞMA VE ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLAR BAĞLAMINDA BARIŞIN SOSYOLOJİK TEMELLERİ 33

Talha Turhan

ÇALIŞAN ANNELERİN ÖZ ŞEFKAT VE EBEVEYN TÜKENMİŞLİĞİ DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 45

Nevriye Gökçe Şenses & Mustafa Güler

DEVELOPMENT OF FREEZIT EDUCATION CARD AS A TEACHING ASSIST IN HVAC EDUCATION 51

Muhammad Iqmal Qusyairie Bin Mazlan & Mohd Shazzany Bin Kerni & Mohd Fazrullah Bin Zakaria

AGEING AND INCOME INEQUALITY 59

Gülsüm Akarsu

DEVELOPMENT OF AN AUTOMATED TYRE PATCHING TOOL TO ENHANCE EFFICIENCY AND SAFETY IN VEHICLE MAINTENANCE 67

Herman Nordiadi Abd Wahab & Nurul Nisa Mohd Nasir

DESIGN AND IMPLEMENTATION OF A WEB-BASED NEWS PORTAL SYSTEM FOR EFFICIENT DIGITAL CONTENT MANAGEMENT 75

Nurul Nisa Mohd Nasir & Herman Nordiadi Abd Wahab

DESIGN AND DEVELOPMENT OF A WEB BASED LAUNDRY BOOKING SYSTEM FOR ENHANCED OPERATIONAL EFFICIENCY: A CASE STUDY OF POLIKU LAUNDRY 83

Nurul Nisa Mohd Nasir & Herman Nordiadi Abd Wahab

DESIGN AND DEVELOPMENT OF MULTIFUNCTION FLUID PUMP FOR AUTOMOTIVE WORKSHOPS 89

Herman Nordiadi Abd Wahab & Nurul Nisa Mohd Nasir

TURİZMDE ÜRETKEN YAPAY ZEKANIN İKİLİ DOĞASI: DEĞERİN BİRLİKTE YARATIMI VE YIKIMINA YÖNELİK BÜTÜNSEL BİR YAKLAŞIM 97

Birsel Tepebaşı & Bilsen Bilgili

VOLUMETRIC INSIGHTS INTO THE AMYGDALA ACROSS MAJOR PSYCHIATRIC DISORDERS 111

Menşure Şahin & Necati Emre Şahin & Şeyma Toy

VERİ ODAKLI GASTRONOMİ SİSTEMLERİ: YAPAY ZEKÂNIN YÖRESEL MUTFAK MİRASININ KORUNMASI VE TOPLUMSAL BÜTÜNLEŞMEYE ETKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 117

Rukiye Saydam Şaşı & Bilsen Bilgili

KIRGIZİSTAN MÜCEVHER SEKTÖRÜNDE DİJİTAL PAZARLAMA STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ 127

Tansuluu Usenalieva & Azamat Maksudunov

YÜZYILIMIZDA SAĞLIK SEKTÖRÜNÜN DİNAMİKLERİNDEN BİRİ: EKSOZOMLARIN TANI VE TEDAVİDE YERİ 137

Leyla Bahar

DİJİTAL ÇALIŞMA ORTAMLARINDA ZOOM YORGUNLUĞU: PSİKOSOSYAL ETKİLER VE ÖNLEMLER 145

Esra Akay

HİSTOPATOLOJİK TANIDA YAPAY ZEKÂ: 21. YÜZYILIN YENİ ASİSTANI 153

Leyla Bahar

DIGGING THEIR OWN GRAVE? EXPLORING TRADITIONAL ENTREPRENEURS' DIGITAL ENTREPRENEURSHIP AWARENESS 159

Oğuzhan Aytar & Adalet Kötemen

A COMPARISON OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AND FOUNDATION VOLUNTEERING FROM A SOCIAL VALUE PERSPECTIVE 167

Oğuzhan Aytar

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN STRESLE BAŞA ÇIKMA BECERİSİNİ GELİŞTİRMEDE BDT, ACT VE MİNDFULNESS'IN ROLÜ: BİR DERLEME 173

Merve Gül Koçakoğlu & Mustafa Güler

AN OVERVIEW OF AUTOMOTIVE DEMAND FORECASTING METHODS 181

İlknur Tanriverdi

21. YÜZYILDA SAĞLIK SEKTÖRÜNDE FİZYOTERAPİ UYGULAMALARI: TELEREHABİLİTASYONUN YÜKSELEN ROLÜ 189

Mert Uysal

21. YÜZYILDA YAŞLANAN NÜFUS: SAĞLIKLI VE AKTİF YAŞLANMA 201

Mert Uysal

COMPARATIVE ANALYSIS OF THALAMIC NUCLEI VOLUME ALTERATIONS IN SELECTED NEUROPSYCHIATRIC DISORDERS 217

Menşure Şahin & Necati Emre Şahin & Şeyma Toy

EARLY DIAGNOSIS AND STAGING OF LIVER CIRRHOSIS: THE USE OF MACHINE LEARNING AND DEEP LEARNING ALGORITHMS 223

Betül Karabudak

MULTI-OMIC AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE-ASSISTED APPROACHES FOR EARLY DIAGNOSIS OF LUNG CANCER 231

Betül Karabudak & Hacı Mehmet Kayılı

YÜKSEKÖĞRETİMDE DİJİTALLEŞEN DANIŞMANLIK: SANAL OFİS VE ASİSTAN UYGULAMALARININ DENEYİMSEL İNCELEMESİ 241

Nuran Öztürk Başpınar & Orkun Şen

AGEING AND INCOME INEQUALITY 259

Gülsüm Akarsu

THE ROLE OF WORKING LIFE IN LIFE SATISFACTION: A LOGISTIC REGRESSION ANALYSIS OF THE 2024 SURVEY 267

Zeynep Görgülü & Hasan Bozgeyikli

KÜRESEL PAZARDA ORTA ASYA'DA BÖLGESEL STRATEJİK İŞ BİRLİĞİNİN SAĞLANMASINA YÖNELİK BİLİMSEL-YENİLİKÇİ YAKLAŞIM 277

Kamaldin Abzaloviç Yunusov & Roziya Jahongirovna Shakhobiddinova

A COMPREHENSIVE QUANTUM CHEMICAL STUDY OF PARA-AMINOHIPPURIC ACID: GEOMETRY, ELECTRONIC PROPERTIES, AND REACTIVITY DESCRIPTORS 285

Asaf Tolga Ülgen & Ümit Erdem & Gürcan Yıldırım

DFT AND HF INVESTIGATIONS OF PARA-AMINOHIPPURIC ACID: STRUCTURAL, SPECTROSCOPIC AND PHYSICOCHEMICAL ANALYSES 301

Asaf Tolga Ülgen & Ümit Erdem & Gürcan Yıldırım

NATURAL DISASTERS, UNCERTAINTY AND ECONOMIC BEHAVIORS: INSIGHTS FROM THE KAHRAMANMARAŞ EARTHQUAKES 327

Tuğçe Metin

YEŞİL TAHVİLLERİN GELİŞMİŞ ÜLKELERİN FİNANSAL PİYASALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ 335

Abdullah Ferit Erol & Mutlu Ekinci

FACTORS INFLUENCING THE USE OF CHATGPT IN MALAYSIAN POLYTECHNIC COMMUNICATIVE ENGLISH CLASSROOMS: STUDENTS' PERSPECTIVES 351

Radika Subramaniam

ASSESSMENT OF COLEOPTILE LENGTH AND SEMINAL ROOT ANGLE IN SOME TETRAPLOID WHEATS AT SEEDLING STAGE.....369

Ali Zain & Melike Biçici & Mihriban Taş & Mehmet Alper Gökçe & Hakan Özkan

KORUNGA (ONOBRYCHIS VICIIFOLIA) BİTKİSİNİN TARIMSAL, GENETİK VE YAPAY ZEKÂ AÇISINDAN SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMDA KULLANILMA POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 377

Sevim Döndü Kara Öztürk

ÇUKUROVA KOŞULLARINDA İKİNCİ ÜRÜN OLARAK YETİŞTİRİLEN SOYA (GLYCINE MAX L.) HATLARININ TOHUM ÖZELLİKLERİ VE VERİM İLE İLİŞKİLERİ 389

Mihriban Taş & Ali Zain & Mehmet Alper Gökçe & Melike Biçici & Hakan Özkan

MOBİL SAĞLIK UYGULAMALARINDA KULLANICI DENEYİMİ: E-NABIZ ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ 403

Fikret Işık

HAYATIMIZDAKİ FİTOTERAPİ 421

Mehmet Murat Şahin & Ufuk Karadavut & Sitem Merve Şahin

YAPAY ZEKADA ETİK DÖNÜM NOKTASI: İNSAN ONURU VE DİJİTAL BARIŞ 437

Sabiha Kılıç

KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ FİNANSAL BİLGİ KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ: TEORİK BİR DEĞERLENDİRME 453

Mehmet Ferhat Çelik & Selçuk Balı

KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ FİNANSAL BİLGİ KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ AMPİRİK UYGULAMA 459

Mehmet Ferhat Çelik & Selçuk Balı

MOBİL BANKACILIKTA DİJİTAL SESLİ ASİSTAN HİZMET KALİTESİ, DENEYSEL BİR KARŞILAŞTIRMA 469

Özkan Çıtak

X. ASC CONGRESS PROGRAM.....493

https://doi.org/10.71284/asc.2025228

YÜKSEKÖĞRETİMDE DİJİTALLEŞEN DANIŞMANLIK: SANAL OFİS VE ASİSTAN UYGULAMALARININ DENEYİMSEL İNCELEMESİ

DIGITALIZED ADVISING IN HIGHER EDUCATION: AN EXPERIENTIAL ANALYSIS OF VIRTUAL OFFICE AND ASSISTANT APPLICATIONS

Nuran Öztürk Başpınar[1]
Orkun Şen[2]

Özet

Bu çalışma, meslek yüksekokulu öğrencilerinin ANASİS (Öğrenci Bilgi Sistemi) ve Mergen (Öğrenme Yönetim Sistemi) platformları aracılığıyla yürütülen dijital danışmanlık deneyimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, fenomenolojik desende tasarlanmış nitel bir çalışmadır. Amaçlı örnekleme ile seçilen altı programdan 12 öğrenciyle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmış; veriler hibrit (indüktif + dedüktif) tematik içerik analiziyle çözümlenmiştir. Analiz, teknik işlevsellik, iletişim etkinliği ve akademik destek eksenlerinde 5 ana tema ve 4 kullanıcı kümesi (Teknik memnun & iletişim eksik; Tam uyumlu, Genel olarak sınırlayıcı; Kararsız) ortaya çıkarmıştır. Bildirim eksikliği ve mobil uyumsuzluk en sık ifade edilen teknik sorunlardır. Birinci sınıf öğrencileri sistemi daha olumlu değerlendirirken ikinci sınıflar eleştirel davranmıştır. Bulgular, Teknoloji Kabul Modeli'nin "algılanan fayda/kullanım kolaylığı" değişkenlerini ve yapılandırmacı öğrenme kuramını desteklemektedir. Farklı kullanıcı profilleri, tek tip tasarımın yetersiz kaldığını göstermekte; kapsayıcı ve kişiselleştirilebilir dijital danışmanlık ihtiyacını vurgulamaktadır. Sanal ofis sistemleri pedagojik yararlarının yanı sıra kurumsal verimliliğe stratejik katkı sağlar; ancak teknik ve etkileşimsel bileşenler dengeli geliştirilmezse öğrenci deneyiminde "örgütsel sessizlik" riskini artırır.

Anahtar Kelimeler: Dijital danışmanlık, sanal ofis, yükseköğretim, teknoloji kabul modeli, fenomenoloji

Abstract

This study explores the experiential perceptions of vocational-school students regarding two digital advising platforms—ANASIS (Student Information System) and Mergen (Learning Management System). Designed as a qualitative phenomenological inquiry, the research employed purposeful sampling to interview 12 students from six academic programs. Data were analysed through a hybrid (inductive + deductive) thematic content analysis aligned with TAM and constructivist learning theory. Findings revealed five main themes—technical functionality, communication efficacy, and academic support among them—and four user clusters: (i) technically satisfied yet communication-limited, (ii) fully aligned users, (iii) generally constrained users, and (iv) ambivalent observers. Notification gaps and mobile incompatibility

[1]Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Meslek Yüksekokulu, nbozturk@anadolu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-0913-4350

[2]Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, orkuns@anadolu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0002-8098-7751

were the most frequent technical issues. First-year students reported higher satisfaction, whereas second-year students were more critical. The results corroborate the Technology Acceptance Model's constructs of perceived usefulness and ease of use, highlighting the need for personalised, inclusive design. Unbalanced technical–interactional support risks reinforcing *"organisational silence"* in digital advising. Virtual office systems contribute strategically to institutional efficiency as well as pedagogical support, yet their success depends on balancing technical robustness with interactive and affective dimensions.

Keywords: Digital advising, virtual office, higher education, technology acceptance model, phenomenology

GİRİŞ

21. Yüzyılda dijitalleşme yalnızca teknolojik bir dönüşüm süreci değil, aynı zamanda örgütsel yapıların, iletişim biçimlerinin ve öğrenme pratiklerinin yeniden kurgulanmasına neden olan çok katmanlı bir değişim dalgası olarak ortaya çıkmıştır (Castells, 2010; Zuboff, 2019). Yükseköğretim kurumları da bu dönüşümden doğrudan etkilenmiş; özellikle öğrenci destek hizmetleri ve akademik danışmanlık süreçlerinde dijital araçların kullanımı yaygınlaşmıştır (Devrani, 2021; Türel vd., 2023).

Bu dönüşüm, özellikle meslek yüksekokulları gibi uygulama ağırlıklı ve operasyonel süreçleri yoğun kurumlarda daha belirgin hâle gelmiştir. Meslek yüksekokulları, sektörel ihtiyaçlara uygun nitelikli iş gücü yetiştirmeyi amaçlayan yapıları gereği, öğrenci-öğretim elemanı etkileşimi, bireysel destek mekanizmaları ve bilgiye hızlı erişim gibi unsurlarda yüksek işlevsellik bekler. Ancak danışmanlık, kayıt, sınav ve iletişim süreçlerinde yaşanan kurumsal tıkanmalar, örgütsel davranış açısından da "rol belirsizliği" (Katz ve Kahn, 1978) ve "iletişim engelleri" (Robbins ve Judge, 2022) gibi sorunlara yol açabilmektedir.

Bu bağlamda sanal ofis ve sanal asistan sistemleri, yalnızca teknik çözümler değil; aynı zamanda örgütsel verimlilik, zaman yönetimi, stratejik kaynak kullanımı ve öğrenci memnuniyeti açısından stratejik dijitalleşme araçları olarak değerlendirilmektedir. ANASİS (Öğrenci Bilgi Sistemi) ve Mergen (Öğrenme Yönetim Sistemi) gibi platformlar, öğrenci-danışman ilişkilerinin dijital ortama taşınmasını mümkün kılarak, zamandan ve mekândan bağımsız bir etkileşim zemini sunmaktadır.

Stratejik yönetim açısından değerlendirildiğinde, bu tür dijital sistemler, üniversitelerin öğrenen organizasyon olma kapasitesini artırmakta; rutin danışmanlık hizmetlerini standartlaştırmakta ve kurumsal bilgi yönetimini güçlendirmektedir (Senge, 1990; Mintzberg, Ahlstrand ve Lampel, 2005). Aynı zamanda, dijitalleşme süreçlerinde benimsenen araçların öğrenci davranışları üzerindeki etkileri, örgütsel vatandaşlık davranışı, duygusal emek, örgütsel bağlılık ve öğrenme motivasyonu gibi alanlarla da yakından ilişkilidir (Organ, 1997; Hochschild, 1983; Meyer ve Allen, 1991).

Bu çalışma, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı bir meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin, dijital danışmanlık sistemleriyle olan etkileşimlerini anlamayı amaçlamaktadır. Özellikle ANASİS ve Mergen platformları üzerinden gerçekleşen öğrenci-danışman iletişimi, zaman yönetimi, bilgiye erişim, ödev takibi ve sınav süreçlerinin bireysel deneyim üzerindeki etkileri nitel bir yaklaşımla analiz edilmiştir.

Araştırma, yalnızca kullanıcı memnuniyeti bağlamında değil; aynı zamanda bu sistemlerin örgütsel sürdürülebilirlik, dijital liderlik ve stratejik öğrenme süreçlerine olan katkılarını da değerlendirmeye açmaktadır. Elde edilen bulguların, dijital danışmanlık uygulamalarının yeniden yapılandırılmasına, kullanıcı deneyimi odaklı stratejilerin geliştirilmesine ve yükseköğretim kurumlarında dijital dönüşüm politikalarının güçlendirilmesine katkı sunması beklenmektedir.

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Dijital dönüşümün eğitimdeki en önemli yansımalarından biri, sanal asistan sistemlerinin yaygınlaşması olmuştur. Bu bağlamda, sanal asistanlar; kullanıcıların belirli bilgilere hızlı erişimini sağlayan, işlemlerini kolaylaştıran ve destek hizmetlerine ulaşımını mümkün kılan yapay zekâ tabanlı ya da otomatikleştirilmiş dijital araçlardır. Eğitim bağlamında sanal asistanlar; öğrencilere ders bilgileri, kayıt işlemleri, sınav tarihleri, danışman bilgileri gibi konularda rehberlik edebilir, soru-cevap sistemleriyle yönlendirme yapabilir.

Sanal asistanlar eğitimde bilgiye erişim ve öğrenci destek hizmetleri kapsamında kullanılmaktadır. Sanal asistanlar, öğrencilerin en sık ihtiyaç duyduğu bilgi ve işlemleri tek bir noktadan erişilebilir hâle getirerek bilgiye ulaşma sürecini kolaylaştırır. Bu bağlamda ANASİS, kullanıcı arayüzünde yer alan yönlendirmeler, otomatik bildirimler ve özelleştirilmiş öğrenci panelleri aracılığıyla bir tür "yarı otomatik sanal asistan" görevi görmektedir. ANASİS'in yönlendirme menüleri ve sistem mesajları, öğrencilerin işlem yaparken karşılaştığı sorunlara karşı temel seviyede rehberlik sunar. Bu yapı, temel düzeyde otomatik yanıt mekanizmalarının bir prototipi olarak değerlendirilebilir ve öğrenciye rehberlik işleviyle dijital destek sistemlerinin gelişimine geçiş niteliği taşımaktadır. Öğrenciye özel bilgilerle şekillenen sistem, kullanıcıyı hatırlatmalarla yönlendirir; ders seçimi, danışman mesajları, sınav tarihleri gibi bilgilere hızlı erişim sağlar.

Öğrenci destek hizmetleri kapsamında ise sanal asistanlar, kayıt işlemleri, randevu alma, sınav takibi gibi hizmetleri çevrim içi ve otomatik şekilde sağlayabilir. Böylece öğrenciler fiziksel danışma süreçlerine bağlı kalmaksızın destek alabilir. Mergen Öğrenme Sistemi, ders içi otomatik bildirimleri, ödev takibi, zamanlı duyurular ve sistem içi mesajlaşma özellikleri ile öğrencinin öğrenme sürecine entegre destek sağlar. Mergen sistemi, içerik teslim tarihleri, sınav zamanları ve eğitici bildirimlerini zamanlı olarak sunarak planlama sürecine katkı sağlar. Bu sistemin entegrasyonu sayesinde öğrenciler, yoğun programlarında önceliklerini belirleme konusunda dijital destek almaktadır.

Mergen'in bu bütüncül destek yapısı, yalnızca teknik işlevler sunmakla kalmayıp, öğrenmenin nasıl yapılandığını da etkileyen bilişsel süreçlerle ilişkilidir. Ayrıca sistemin kullanıcı dostu tasarımı, öğrencinin ihtiyaç duyduğu bilgiye yönlendirilmesini kolaylaştırır. Bu noktada, Davis (1989) tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli (Technology Acceptance Model - TAM), öğrencilerin bu dijital sistemleri benimsemelerini açıklamakta kullanılabilir. Model, bireylerin yeni teknolojileri kabul etme sürecini "algılanan fayda" ve "algılanan kullanım kolaylığı" olmak üzere iki ana faktör üzerinden açıklar.

Bu kuramsal çerçeve, sanal ofis uygulamalarının yalnızca kullanıcı algısıyla sınırlı kalmayıp kurumsal strateji boyutuna da uzandığını göstermektedir.

Stratejik yönetim perspektifinden bakıldığında, sanal asistan sistemleri yalnızca dijital bir hizmet aracı değil; aynı zamanda yükseköğretim kurumlarının dijital kaynaklarını daha verimli yönetmelerine imkân tanıyan stratejik bir enstrümandır. Bu sistemler, öğrenci memnuniyetini ve kurumsal verimliliği artırma potansiyeli taşıdıkları ölçüde, üniversitelerin dijital dönüşüm vizyonlarının da bir parçası hâline gelmektedir (Bryson, 2018).

Aynı zamanda örgütsel davranış açısından değerlendirildiğinde, bu tür dijital sistemler çalışanların danışmanlık rollerinde yaşadığı zaman baskısını azaltmakta; öğrencilerin bilgiye erişimde özerklik geliştirmesine katkı sağlayarak bireysel inisiyatif alma davranışlarını desteklemektedir (Robbins ve Judge, 2022).

Örgütsel davranış kuramları, bireylerin teknolojik sistemlere karşı geliştirdiği tutumları anlamada da rehber sunmaktadır. Örneğin, "algılanan kontrol" ve "iş doyumu" (Spector, 1997) gibi kavramlar, dijital danışmanlık sistemlerinin yalnızca bilişsel değil, duygusal yönlerini de değerlendirmeye açmaktadır. Ayrıca, sezgisel ve destekleyici tasarımlar örgütsel bağlılık (Meyer ve Allen, 1997) ve öğrenmeye katılım gibi olumlu çıktılara zemin hazırlayabilir.

Tüm bu kuramsal açılımlar ışığında, ANASİS ve Mergen sistemlerinin zaman yönetimi ve bilgiye erişim gibi yönlerden olumlu değerlendirilmesi, öğrencilerin bu teknolojileri işlevsel ve kullanıcı dostu bulduklarını göstermektedir. Bu durum, TAM'ın temel varsayımlarıyla uyumlu bir şekilde kullanıcı deneyimini açıklamaktadır.

Ayrıca, bu çalışmanın nitel doğası ve öğrenci deneyimlerine odaklanması nedeniyle, yapılandırmacı öğrenme kuramı da kuramsal bir temel olarak değerlendirilebilir. Bu kurama göre, bireyler bilgiyi kendi deneyimleri aracılığıyla inşa ederler (Fosnot, 2005). ANASİS ve Mergen sistemleriyle ilgili öğrenci deneyimlerinin bireysel farklılıklar taşıması, bu kuram çerçevesinde anlam kazanmaktadır. Özellikle sistemlerin "soğuk" ve "mekanik" olarak algılanması gibi nitel veriler, bireyin deneyim ve yorumlarına dayalı olarak şekillenmektedir.

Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan Mergen, öğrencilere çevrimiçi ders materyallerine erişim, ödev teslimi ve sınavlara katılım gibi olanaklar sunan bir öğrenme yönetim sistemidir. Mergen'in kullanıcı kılavuzunda, sisteme giriş, ders materyallerine erişim ve canlı derslere katılım gibi işlevler detaylandırılmıştır. Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan ANASİS, öğrencilerin akademik bilgilerine erişebildiği, ders kayıtlarını yapabildiği ve notlarını takip edebildiği bir öğrenci bilgi sistemidir. Bu sistem, öğrencilerin idari işlemlerini kolaylaştırarak akademik süreçlerini daha verimli yönetmelerine yardımcı olur. Aşağıda Tablo 1'de, Mergen ve ANASİS sistemlerinin sanal asistan özellikleri bilgiye erişim, destek hizmeti ve otomatik yönlendirme açısından karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Tablo 1. Mergen ve ANASİS'in Temel Sanal Asistan Özellikleri

Sistem	Bilgiye Erişim	Destek Hizmeti	Otomatik Yanıt / Yönlendirme
ANASİS	Kişiye özel ders ve sınav bilgileri	Akademik danışmanlık bilgileri, kayıt işlemleri	Sık sorulan sorulara yönlendirme menüleri
Mergen	Ders içeriklerine ve duyurulara hızlı erişim	Ödev teslimi, sınav takibi, zamanlı bildirimler	Ders içi mesajlar ve sistem bildirimleri

Tabloda görüldüğü üzere ANASİS daha çok yönetsel bilgi akışını merkezine alırken, Mergen öğrencinin akademik yaşam döngüsüne daha gömülü bir destek sunmaktadır.

Sanal asistan kullanımının yalnızca bu üniversiteyle sınırlı olmadığı, Türkiye'deki birçok yükseköğretim kurumu tarafından da benimsendiği görülmektedir. Örneğin; Munzur Üniversitesi, kullanıcıların sorularına hızlı ve etkili çözümler sunmak, bilgiye erişimi kolaylaştırmak ve üniversite içi iletişimi güçlendirmek amacıyla yapay zekâ destekli sanal asistan "MUbot"u geliştirmiştir (Munzur Üniversitesi, 2023). Bu uygulama, öğrencilere üniversiteyle ilgili çeşitli konularda destek sağlamaktadır. Aynı şekilde Milli Eğitim Bakanlığı, yapay zeka destekli "MEBİ" platformunu hayata geçirerek, öğrencilere öğrenme süreçlerinde destek olmayı amaçlamaktadır. Bu platformda, öğrencilerin ihtiyaç duyduğu bilgilere hızlı erişim sağlayan "KANKA" isimli sanal asistan hizmete sunulmuştur (MEB, 2023).

Anadolu Üniversitesi'nin Mergen ve ANASİS sistemleri, Munzur Üniversitesi'nin MUbot sanal asistanı ve MEB'in KANKA sistemi örnekleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Dijitalleşmenin yükseköğretim üzerindeki etkileri son yıllarda pek çok çalışmanın odağını oluşturmuştur. Özellikle sanal ofis sistemleri ve sanal asistan uygulamaları, hem yönetsel işleyişi kolaylaştırmakta hem de öğrencilerin bilgiye erişim süreçlerini hızlandırmaktadır.

Bu gelişmeler yalnızca ulusal düzeyle sınırlı değildir. Uluslararası yükseköğretim kurumlarında da benzer dijital sistemlerin yaygınlaştığı görülmektedir. Örneğin, Ivy gibi yükseköğretim kurumlarında kullanılan chatbot yapay zekâ araçları; kayıt, danışmanlık ve mali işlemler gibi konularda öğrencileri desteklemektedir (McFarland, 2025).

Öğrenme yönetim sistemlerinin (ÖYS) öğrencilerin öğrenmeye katılımı üzerindeki etkisi üzerine yapılan çalışmalar (Uçar, 2022), bu sistemlerin esneklik, zaman yönetimi ve kaynaklara erişim açısından öğrenci deneyimini pozitif etkilediğini ortaya koymuştur. Anadolu Üniversitesi›nin kullandığı Mergen sistemi bu bağlamda önemli bir örnektir. Benzer şekilde, öğrenci bilgi sistemleri (ÖBS) ve danışmanlık süreçlerinin dijital ortama taşınması, idari yükleri azaltırken öğrenci-öğretim elemanı iletişimini güçlendirmektedir (Karagöz ve Sevim, 2021). Bu bağlamda, ANASİS sisteminin öğrenci memnuniyetine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Öğrenme destek sistemlerinin yapay zekâ ile birleştiği bir başka alan ise sanal asistan uygulamalarıdır. Ancak bu sistemlerin etkili olabilmesi için öğrenci ihtiyaçlarına duyarlı, sezgisel tasarımlar içermesi gerekir. Literatürde bu sistemlerin teknik başarıları kadar öğrenci algısı ve deneyiminin de başarıda belirleyici olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin bu sistemleri nasıl deneyimlediğini anlamaya yönelik nitel araştırmalara duyulan ihtiyaç artmaktadır.

Yapay zekâ destekli sanal eğitmenlerin e-öğrenme deneyimlerini geliştirmedeki rolü adlı çalışmada sanal eğitmenlerin öğrencilere ek destek gerektiren durumları belirlemede yardımcı olduğu ve böylece eğitmenlerin öğrencilere kişiselleştirilmiş geri bildirim sağlayabildiği belirtilmektedir (ClueLabs, 2023). Farklı eğitim alanlarında yapay zekâ: uygulama örnekleri adlı makalede, sanal öğretmen asistanlarının öğrencilere rehberlik ve ipuçları sağlayarak içeriklerin erişilebilir hale getirilmesine yardımcı olduğu ve eğitimcilere içeriklerinin erişilebilirlik durumu hakkında raporlar sunduğu ifade edilmektedir (İncemen ve Öztürk, 2024). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları adlı çalışmada, yapay zekânın öğrenme, akıllı tahminlerde bulunma, karmaşık problemleri çözme ve değişken koşullara uyum sağlama gibi özellikleriyle eğitim ve öğretim süreçlerine katkı sağladığı belirtilmektedir (Arslan, 2020).

Meslek yüksekokullarında eğitim süreci genellikle teorik ve uygulamalı derslerden oluşmakta; öğrencilerin mesleki beceri kazanımına dayalı bir yapı hedeflenmektedir. Ancak ders planlamaları, uygulamalı eğitimin niteliği ve kaynak yetersizliği gibi faktörler sürecin etkinliğini sınırlayabilmektedir. Öğretim elemanlarının yoğun ders yükü, öğrenci başına düşen danışmanlık süresinin azalmasına neden olmakta; bireyselleştirilmiş akademik destek sunulmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, birçok MYO'da iletişim ve koordinasyon eksiklikleri, bilgiye erişim sürecini yavaşlatmakta ve öğrencilerde motivasyon kaybına yol açmaktadır (Düzce Üniversitesi, 2023; YÖK, 2021).

Yapılan araştırmalar, meslek yüksekokulu öğrencilerinin genel memnuniyet düzeylerinin lisans öğrencilerine kıyasla daha düşük olduğunu göstermektedir. Bunun başlıca nedenleri arasında, akademik danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği, ders dışı destek sistemlerinin eksikliği ve bilgiye ulaşmada yaşanan gecikmeler yer almaktadır. Ayrıca, ders devam oranları ve mezuniyet sürelerinin uzaması da öğrenim sürecinde yaşanan sorunlara işaret etmektedir (Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 2020; İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, 2021; Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, 2022). Bu göstergeler, öğrenim kalitesini doğrudan canlı etkileyen faktörler olarak değerlendirilmelidir.

Eğitimde dijital teknolojilerin kullanımı, özellikle pandemi sonrası dönemde yaygınlaşmış olsa da, meslek yüksekokullarında bu teknolojilerin sistematik ve bütüncül bir biçimde entegre edilmesi hâlâ sınırlı düzeydedir. Mevcut durumda kullanılan Öğrenme Yönetim Sistemleri, video konferans araçları ve çevrimiçi sınav platformları, daha çok ders anlatımına yönelik kullanılmakta; öğrenci destek hizmetlerinin dijitalleştirilmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu noktada, sanal ofis yönetimi ve sanal asistan uygulamaları, hem öğrencilerin bilgiye erişim süreçlerini hızlandırmakta hem de meslek yüksekokullarında dijitalleşmenin kurumsal düzeyde yaygınlaştırılmasına katkı sunmaktadır (Salar, Özçınar, Kara, Vatansever, Kısaç ve Kutluhan, 2023; Taşlıbeyaz, 2021; Açıkel ve Ay, 2023).

2. YÖNTEM

Çalışmanın kuramsal çerçevesinde ortaya konan dijital danışmanlık sistemlerinin bireysel deneyim üzerindeki etkilerini derinlemesine anlayabilmek amacıyla, nitel bir araştırma yöntemi tercih edilmiştir ve çalışma fenomenolojik (olgubilimsel) bir tasarım ile yürütülmüştür. Fenomenolojik yaklaşım, bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları derinlemesine incelemeyi amaçlar (Creswell, 2017). Araştırmanın temel amacı, meslek yüksekokulu öğrencilerinin sanal ofis ve sanal asistan uygulamalarıyla ilgili kişisel deneyimlerini ve algılarını ortaya koymaktır. Bu amaçla, bireysel görüşmeler yoluyla derinlemesine veri toplama tekniği tercih edilmiştir.

2.1. Araştırma Parametreleri

Araştırmada incelenen başlıca parametreler şunlardır:

- **Dijital sistemlere erişim ve kullanım kolaylığı**: ANASİS ve Mergen sistemlerinin teknik işlevselliği, arayüz tasarımı ve mobil uyumluluğu.
- **Bildirim ve hatırlatma mekanizmaları:** Kritik tarihler için sistematik ve zamanlı bildirimlerin işlevselliği.
- Öğretim elemanlarıyla iletişim süreçleri: Danışmanlıkta birebir iletişim, mesajlaşma sistemleri ve iletişimde samimiyet.
- **Akademik destek hizmetlerine ulaşım:** Ders materyalleri, ödev yükleme, geri bildirim alma.
- **Sistemlerin öğrencinin motivasyonuna ve zaman yönetimine etkisi:** Öğrenme süreci üzerindeki katkıları.
- **Dijital araçlara yönelik genel memnuniyet:** Kullanıcı deneyimi ve memnuniyet düzeyi.
- **Geliştirme önerileri:** Katılımcıların sistemlere ilişkin iyileştirme görüşleri.
- **Program ve sınıf düzeyine göre farklılıklar:** Bölümler (Aşçılık, Büro Yönetimi, vb.) ve sınıf düzeyleri (1. ve 2. sınıf) arası karşılaştırmalar.
- **Katılımcı profilleri ve deneyim bütünlüğü:** Her katılımcının deneyiminin bütüncül şekilde analiz edilmesi.
- **Dijital sistemlerin eğitim süreçlerine entegrasyonu:** ANASİS ve Mergen'in birlikte çalışabilirliği ve etkisi.

2.2.. Veri Toplama Süreci

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Bu teknik, araştırmacıya belirli bir yapı sunarken katılımcının deneyimlerini özgürce ifade etmesine de olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Görüşmelerde kullanılacak sorular, araştırmacı tarafından geliştirilen ve yukarıdaki tematik başlıkları kapsayan görüşme formu ile yöneltilmiştir. Görüşmeler bire bir gerçekleştirilmiş, tüm katılımcılardan onam alınarak ses kayıtları yapılmış ve yazılı döküme dönüştürülmüştür.

2.3. Katılımcılar ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Anadolu Üniversitesi'ne bağlı Eskişehir Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve ANASİS ile Mergen sistemlerini aktif olarak kullanan öğrenciler oluşturmuştur. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş ve toplam 12 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Amaçlı örnekleme, belirli bir konuda derinlemesine bilgi verebilecek bireylerin seçilmesine olanak sağlar (Patton, 2002). Örneklem sayısı, yeni kod veya tema çıkmadığı noktada kuramsal doygunluğa ulaşıldığı görülerek sonlandırılmıştır.

2.3.1. Katılımcı Profilleri

Araştırma kapsamında Eskişehir Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören 6 farklı programdan toplam 12 öğrenci ile görüşülmüştür. Her programdan birinci ve ikinci sınıf düzeyinde birer öğrenci seçilerek programlar arası ve sınıf düzeyine göre çeşitlilik sağlanmıştır. Katılımcı profiline ilişkin bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcı Profilleri

Katılımcı Kodu	Program	Sınıf Düzeyi
K1	Aşçılık	1. Sınıf
K2	Aşçılık	2. Sınıf
K3	Turizm ve Otel İşletmeciliği	1. Sınıf
K4	Turizm ve Otel İşletmeciliği	2. Sınıf
K5	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	1. Sınıf
K6	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	2. Sınıf
K7	Dış Ticaret	1. Sınıf
K8	Dış Ticaret	2. Sınıf
K9	Emlak ve Emlak Yönetimi	1. Sınıf
K10	Emlak ve Emlak Yönetimi	2. Sınıf
K11	Pazarlama	1. Sınıf
K12	Pazarlama	2. Sınıf

2.4.Verilerin Analizi

Bu araştırmada kullanılan tematik yapının temelini, çalışmanın kuramsal çerçevesi — Teknoloji Kabul Modeli (TAM) ve yapılandırmacı öğrenme kuramı — ile önceki araştırmaların bulguları oluşturmuştur. Literatürde sıkça karşılaşılan kavramsal alanlar (örneğin: erişim kolaylığı, bildirim etkinliği, danışmanlık ilişkileri), araştırma parametrelerinin belirlenmesinde yol gösterici olmuştur. Bu parametreler doğrultusunda hazırlanan görüşme formu, öğrenci deneyimlerini söz konusu alanlarda derinlemesine ortaya koymayı hedeflemiştir.

Analiz sürecinde, söz konusu başlıklar hem veri toplama aşamasında yönlendirici olmuş, hem de hibrit analiz yaklaşımı sayesinde yeni temaların ortaya çıkmasına imkân tanımıştır.

Toplanan veriler, tematik içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir (Braun ve Clarke, 2006). Bu çalışmada, hem tümevarımsal (indüktif) hem de tümdengelimsel (dedüktif) yaklaşımların birleştirildiği hibrit bir analiz stratejisi benimsenmiştir (Fereday ve Muir-Cochrane, 2006). Bu yöntemsel esneklik, araştırmanın hem veri zenginliğini artırmış hem de bulguların daha bütüncül ve derinlemesine yorumlanmasını mümkün kılmıştır.

2.5. Kodlama Süreci ve Tema Geliştirme

Verilerin analizi sürecinde tematik içerik analizine uygun olarak üç aşamalı bir yapı izlenmiştir: kodlama, tema oluşturma ve ana tema belirleme. Bu süreçte hem tümevarımsal (veriye dayalı) hem de tümdengelimsel (ön tanımlı başlıklara dayalı) yaklaşımlar bir arada kullanılmıştır. İlk aşamada, görüşme dökümleri satır satır incelenmiş ve anlamlı ifadeler açık kodlar hâlinde işaretlenmiştir. Bkz. Tablo 3.

Tablo 3. Kodlama Süreci ve Tema Geliştirme

Katılımcı İfadesi	Kod	Tema	Ana Tema
"Mergen'den gelen bildirimler sayesinde ödevleri zamanında teslim ediyorum."	Bildirim hatırlatmaları işe yarıyor	Zaman yönetimi	Akademik işlevsellik
"ANASİS bazen çok karışık, mobilde açılmıyor."	Mobil erişim sorunu	Teknik erişim sorunları	Kullanılabilirlik ve Erişim
"Danışmanım mesajıma geç yanıt verdi, bazen hiç cevap gelmiyor."	İletişimde gecikme	Etkileşim eksikliği	Dijital danışmanlık deneyimi

Bu kodlar daha sonra benzer anlamlar taşıyan kümeler altında **temalara** dönüştürülmüştür. Temaların birbiriyle ilişkileri göz önünde bulundurularak **beş ana tema** altında bütünleştirilmiştir:

1.Dijital Erişim ve Kullanım Kolaylığı

2.Zaman Yönetimi ve Akademik Planlama

3.İletişim ve Danışmanlık Deneyimi

4.Kullanıcı Memnuniyeti ve Algı

5.Geliştirme Beklentileri ve Eleştiriler

Kodlama işlemleri manuel olarak gerçekleştirilmiş olup herhangi bir nitel veri analiz yazılımı kullanılmamıştır. Bu tercih, araştırmacının verilerle doğrudan temasını sürdürerek içeriği daha bütüncül ve derinlemesine analiz edebilmesi amacıyla yapılmıştır. Temaların geçerliliği; kod tekrar sıklıkları, temalar arası örüntüler ve farklı katılımcı görüşleriyle desteklenmiştir. Hibrit yapının benimsenmesi, hem önceden belirlenmiş tematik başlıkların sistematikliğini hem de veri içerisinden türeyen yeni eğilimlerin özgünlüğünü sağlamıştır. Kodlama süreci, nitel araştırma ilkelerine uygun biçimde yürütülmüş ve yorumlayıcı derinlik esas alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin ANASİS ve Mergen gibi dijital sistemlere ilişkin deneyimleri, görüşme soruları doğrultusunda tematik içerik analizine tabi tutulmuştur. Veriler, her bir soruya verilen yanıtlar üzerinden analiz edilmiş; kodlar, temalar ve ana temalar biçiminde organize edilmiştir. Bu bulgular, sosyo-teknik sistem yaklaşımının (Trist ve Emery, 1973) öngördüğü biçimde, teknik altyapı ile insani etkileşim boyutlarının birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Her programdan seçilen iki katılımcının görüşleri, ilgili program başlığı altında ayrı ayrı özetlenmiş ve kullanıcı deneyimlerine göre tanımlayıcı karakteristiklerle sınıflandırılmıştır.

3.1. Program Bazlı Kullanıcı Profilleri

3.1.1. Aşçılık Programı

ÖA1 – Fonksiyonel Kullanıcı, İletişimden Bağımsız Memnuniyet

ÖA1, sistemleri ağırlıklı olarak sınav tarihleri ve not görüntüleme işlemleri için kullanmaktadır. Bildirim sorunlarına değinmemiş, genel olarak olumlu bir tutum sergilemiştir. Danışmanlık sürecini yeterli bulmakta ve birebir iletişimi gerekli görmemektedir. Dijital sistemlerin eğitim motivasyonuna etkisini nötr olarak değerlendirmiştir.

ÖA2 – Erişim Sorunları Yaşayan, Dengeli Gözlemci

Sistemden zaman zaman hata aldığı için kullanımda aksaklıklar yaşamaktadır. Danışmanlık iletişimini teknik hatalar nedeniyle yetersiz bulmakta, ancak çevrim içi erişimin avantajlarını da fark etmektedir. Yüz

yüze iletişimi daha anlaşılır bulsa da sistemlerin genel katkısını kabul etmektedir.

3.1.2. Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Programı

ÖB1 – Teknik Problemlerden Etkilenen, Yüz Yüze Etkileşimi Tercih Eden

ANASİS sisteminde yaşanan çökmeler ve ders kayıt sorunları nedeniyle olumsuz bir başlangıç yaşamıştır. Bildirim eksikliği, danışmanlık sürecini etkileyen başlıca sorun olarak tanımlanmıştır. Mektup gönderiyor gibi hissettiren iletişim tarzı, sistemin soğuk ve yavaş işlediği izlenimini vermektedir.

ÖB2 – İletişim Odaklı, Sistem İyileştirmeleri Konusunda Öneriler Sunan

Sistemleri etkin kullanan bir öğrenci olan ÖB2, danışmanlık sürecini olumlu değerlendirse de bildirim eksikliği gibi temel aksaklıklara dikkat çekmektedir. Öğrenci yönlendirme sistemlerinin geliştirilmesini ve akademik etkinliklerle bütünleştirilmesini önermektedir.

3.1.3. Dış Ticaret Programı

ÖD1 – Dijital Sistemleri Avantajlı Gören, Olumlu Değerlendiren

Sistemi kolay ve işlevsel bulmakta, danışmanlık sürecini yeterli ve etkili görmektedir. Yüz yüze görüşmeye göre dijital etkileşimi daha avantajlı bulduğunu belirtmiştir. Teknik veya içeriksel şikâyeti bulunmamaktadır. Öğrenme alışkanlıklarına pozitif etkisinden söz etmektedir.

ÖD2 – Dijital Sistemlere Karşı Eleştirel Yaklaşan

Teknik anlamda kullanımda sorun yaşamamakla birlikte, mesajların geç görülmesi nedeniyle danışmanlık sürecini etkisiz bulmaktadır. Yüz yüze iletişimi daha verimli bulmakta, birebir etkileşim eksikliğinden rahatsızlık duymaktadır. Akademik motivasyona etkisini düşük görmektedir.

3.1.4. Emlak ve Emlak Yönetimi Programı

ÖE1 – Menülere Yabancılaşan, Bildirim Eksikliğinden Etkilenen

Sistem menüsünü karmaşık bulduğunu ve bildirim eksikliği nedeniyle bazı görevleri kaçırdığını belirtmektedir. Teknik olarak bazı kolaylıkları kabul etmekle birlikte, yüz yüze etkileşimi daha etkili bulmaktadır.

ÖE2 – Sistemleri İşlevsel Bulan, İletişim Açısından Sınırlı Deneyimleyen

Teknik olarak sistemi yeterli bulmakta, özellikle not erişimi ve sınav süreçlerini kolaylaştırıcı görmektedir. Ancak danışmanlıkta mesajların geç görülmesi ve duygusal iletişimin eksikliği gibi sınırlayıcı unsurlara dikkat çekmektedir.

3.1.5. Pazarlama Programı

ÖP1 – Dengeli Yaklaşan, Küçük Sorunlara Odaklanan Kullanıcı

Teknik kullanımda bazı sorunlar yaşamış olsa da sistemin genel olarak kolay ve işlevsel olduğunu belirtmektedir. Dijital danışmanlığı olumlu değerlendirmekte, ancak iletişimin yetersiz anlatıma neden olabileceğini kabul etmektedir.

ÖP2 – Yüz Yüze Etkileşimi Açıkça Tercih Eden, Sistemi Destekleyici Gören

Danışmanlık sürecinde dijital sistemlerin etkisiz olduğunu düşünmektedir. Yüz yüze görüşmeleri daha açıklayıcı bulmakta, duyurulara erişimde zorluk yaşadığı için sadeleştirilmiş bir arayüz önermektedir. Sistemi sınırlayıcı ama bazı yönlerden yararlı bulmaktadır.

3.1.6. Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı

ÖT1 – Dijital Desteğe Yatkın, Erişilebilirliği Ön Planda Tutan

Mesajlara hızlı dönüş aldığı için iletişimde memnuniyet bildirmektedir. Notlara erişim, sınav hazırlığı gibi konularda sistemden aktif biçimde faydalanmaktadır. Danışmanlık ve iletişim açısından sistemi yeterli bulmakta, birebir etkileşim eksikliği hissetmemektedir.

ÖT2 – Teknik Aksaklıklara Duyarlı, İşlevsel Kullanıcı

Sistemin hatalarından etkilenmekle birlikte, genel işlevselliğini olumlu değerlendirmektedir. Hocalara ve bilgilere ulaşımı kolaylaştırıcı bulmakta, bildirim sisteminin eksikliğini önemli bir sorun olarak vurgulamaktadır. Danışmanlıkta birebir görüşmenin etkili olduğunu kabul etmektedir.

3.2. Tematik Bulgular

3.2.1. Dijital Sistemlerin Teknik İşlevselliği ve Kullanılabilirliği

Tema 1: Bildirim ve Ulaşılabilirlik Sorunları

Katılımcıların çoğu, dijital sistemlerde en sık karşılaştıkları teknik sorunlardan birinin **bildirim eksikliği** olduğunu belirtmiştir. Danışmanlardan veya öğretim elemanlarından gelen mesajlara geç ulaşmak, sistemde eşzamanlı iletişim kurulamaması gibi durumlar, öğrenciler tarafından sıkça dile getirilmiştir.

- **Kodlar:** Bildirim gelmemesi, mesajların geç görülmesi, eşzamanlı iletişim eksikliği
- **Katılımcı Alıntısı:**"Danışman mesajlarının bildirimi gelmediği için mesajları geç görüyorum." (ÖE2)

Bu bulgu, dijital danışmanlık süreçlerinde "örgütsel sessizlik" olgusunun (Morrison ve Milliken, 2000) sanal biçimde ortaya çıktığını göstermektedir; öğrenciler zamanında bildirim almadıklarında geri bildirim döngüsünden dışlanmış hissederek pasif konuma geçmektedir.

Tema 2: Altyapı ve Sistem Hataları

Bazı katılımcılar, ANASİS sisteminin yoğun zamanlarda çökmesi, hata vermesi veya geç açılması gibi altyapı yetersizliklerinden yakınmıştır. Bu durumun özellikle ders seçimi ve sınav dönemlerinde süreci zorlaştırdığı ifade edilmiştir.

- **Kodlar:** Sistem çökmesi, yoğunlukta hata, geç açılma
- **Katılımcı Alıntısı:**"Yoğunluk esnasında hata vermesi ya da son zamanlarda giriş ekranında hata vermesi gelişirilmeli." (ÖA2)

3.2.2. Danışmanlık Sürecinde İletişim Etkinliği

Tema 1: Danışman-Öğrenci Etkileşimi

Görüşmelerde öğrencilerin önemli bir kısmı, danışmanlarıyla dijital platformlar üzerinden kurdukları iletişimin yeterli olduğunu belirtirken; bazıları ise geç dönüş, mesajlara ulaşamama veya hocaların platformu etkin kullanmaması gibi sorunlara dikkat çekmiştir.

- **Kodlar:** Hızlı geri dönüş, danışman ilgisizliği, platformu aktif kullanmama
- **Katılımcı Alıntısı:**"Danışmanlık sistemi iyi fakat hocalarımız öğrencileri yönlendirmekte zorlanıyorlar." (ÖB2)

Tema 2: Yüz Yüze İletişimle Kıyaslama

Katılımcıların çoğu, dijital danışmanlık sistemlerinin erişim kolaylığı açısından avantajlı olduğunu ancak **yüz yüze iletişimin** hâlâ daha etkili bulunduğunu belirtmiştir. Duygusal boyutun eksikliği, yazılı iletişimin sınırlılığı ve anında yanıt alamama gibi nedenlerle yüz yüze etkileşim öne çıkarılmıştır.

- **Kodlar:** Duygu eksikliği, geç yanıt, yazılı iletişim sınırlılığı
- **Katılımcı Alıntısı:**"Anlatılmak istenende duygu durum eksikliği yaşanabiliyor." (ÖE2)

3.2.3. Akademik Destek, Katılım ve Motivasyon Üzerine Etkiler

Tema 1: Ders Takibi ve Not Erişimi

Katılımcılar, Mergen sisteminde ders notlarının ve ödevlerin paylaşılmasının akademik takibi kolaylaştırdığını, sınav sürecine hazırlığı desteklediğini ve derste not tutma zorunluluğunu azalttığını ifade etmişlerdir.

- **Kodlar:** Notlara kolay erişim, ödev yükleme kolaylığı, sınav desteği
- **Katılımcı Alıntısı:**"Ders notları sisteme yüklendiği için hocayı derse odaklı olarak dinleyebiliyoruz." (ÖB2)

Tema 2: Eğitim Motivasyonu ve Öğrenme Alışkanlıkları

Görüşmelerde bazı öğrenciler bu sistemlerin motivasyonlarını artırdığını, öğrenme alışkanlıklarında olumlu değişim yarattığını belirtmiş; bazıları ise sistemlerin motivasyonlarında fark yaratmadığını ya da nötr etki yarattığını ifade etmiştir.

- **Kodlar:** Derse hazırlıklı gelme, sınav başarısında artış, nötr etki
- **Katılımcı Alıntısı:**"Ders konularının sisteme yüklenerek derse hazırlıklı olarak gelmemizi sağlaması öğrenme alışkanlıklarımızı olumlu yönde etkiliyor." (ÖE2)

3.2.4. Teknik ve Pedagojik Geliştirme Önerileri

Katılımcılar, sistemlerin bildirim, arayüz ve erişim işlevlerinin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

- **Kodlar:** Bildirim eklenmesi, şifre girişlerinin sadeleştirilmesi, mobil uyumluluk
- **Katılımcı Alıntısı:**"Bildirim özelliği gelmeli, sistem altyapısı geliştirilmeli." (ÖB1)

Ek olarak, öğrenciler ekle-sil haftası gibi kritik akademik dönemlerde sistemin otomatik "rehber modüller" sunmasını talep ederek, dijital danışmanlığın yalnızca bilgi aktarımı değil aynı zamanda stratejik yönlendirme sağlaması gerektiğini belirtmişlerdir

3.2.5. Dijital Sistemlerde İnsan Etkileşiminin Yetersizliği

Tema 1: Birebir İletişim ve Anlatım Sorunları

Katılımcıların önemli bir kısmı, ANASİS ve Mergen gibi dijital sistemlerde insanla doğrudan iletişim kuramamanın iletişim kalitesini sınırladığını belirtmiştir. Yazılı mesajların duygu tonu taşımaması, anlatılmak istenen şeyin karşıya eksik geçmesi ve uzun yanıt bekleme süreleri öne çıkan sorunlardır.

- **Kodlar:** Duygu eksikliği, uzun yanıt bekleme, anlam kaybı, iletişim kopukluğu
- **Katılımcı Alıntısı:**"İnsanla birebir iletişim eksikliği hissettim çünkü bazen anlatmak istediğimiz ile anlatılmak istenen durumu sanal ortamda kavranabiliyor." (ÖE2)

Tema 2: Yüz Yüze İletişim Tercihi

Birçok öğrenci, dijital sistemleri pratik ve erişilebilir bulmasına rağmen, özellikle karmaşık sorunlarda veya hassas konularda yüz yüze iletişimi daha etkili bulduğunu ifade etmiştir.

- **Kodlar:** Yüz yüze daha etkili, doğrudan anlatım, geri bildirim hızı
- **Katılımcı Alıntısı:**"Yüz yüze görüşmek her zaman daha etkili oluyor." (ÖP2)

Bu durum, sosyo-teknik sistem kuramının vurguladığı "ortak optimizasyon" ilkesini hatırlatmakta; teknik verimliliğin, yeterli sosyal etkileşim tasarlanmadan sürdürülebilir olmayacağını göstermektedir.

3.2.6. Genel Öğrenci Deneyimi: Olumlu–Sınırlayıcı Dönüşümler

Katılımcıların büyük bölümü, sistemlerin teknik altyapılarının iyileştirilmesi ve kullanıcı deneyiminin artırılması yönünde somut önerilerde bulunmuştur. En çok yinelenen talepler arasında bildirim sistemi eklenmesi, arayüz sadeleştirmesi, şifreleme süreçlerinin kolaylaştırılması ve mobil uyumluluğun artırılması yer almıştır. Ayrıca bazı katılımcılar, sistemin yalnızca teknik değil, akademik rehberlik işlevi de üstlenmesini önermiş; özellikle ekle-sil haftası gibi kritik dönemlerde yönlendirici modüller talep etmişlerdir.

- **Kodlar:** Bildirim desteği, şifre sıklığının azaltılması, arayüz sadeleştirmesi, mobil uyumluluk
- **Katılımcı Alıntısı:**"Bildirim özelliği gelmeli, sistem altyapısı geliştirilmeli." (ÖB1)

Bununla birlikte, öğrencilerin bir kısmı dijital etkileşimin "mekanik" doğasının rehberlik sürecini zayıflattığını belirtmiştir. Bildirim eksikliği, geri bildirim döngüsünün zayıflığı ve sınırlı insan etkileşimi, kullanıcıların sistemi pasif bir araç olarak deneyimlemesine neden olmakta; bu durum, Morrison ve Milliken'in (2000) tanımladığı **örgütsel sessizlik** kavramıyla örtüşmektedir. Öğrencilerin dijital danışmanlık süreçlerinde seslerini duyuramaması, yalnızca teknik değil, aynı zamanda psikososyal bir dışlanma hissine de yol açmaktadır.

Bulgular aynı zamanda, dijital platformların yalnızca teknik değil, stratejik yönetim açısından da değer yaratan araçlar olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenci deneyimi, kurumların stratejik değer üretim süreçlerinin bir parçası olarak değerlendirilmekte; memnuniyet, aidiyet ve motivasyon gibi çıktılar, örgütsel bağlılık (Meyer ve Allen, 1991) ve psikolojik sözleşme algısı (Rousseau, 1995) ile doğrudan ilişkilendirilmektedir. Öğrencilerin sistemlerden yeterli desteği alamaması, kuruma duydukları duygusal bağı ve öğrenme motivasyonlarını da olumsuz etkileyebilmektedir.

Bu bağlamda, dijital ofis sistemlerinin **sosyo-teknik sistem kuramı** (Emery ve Trist, 1960) uyarınca hem teknik hem de sosyal gereksinimlere duyarlı biçimde tasarlanması gerekmektedir. Aksi hâlde, teknik altyapı yeterli olsa bile kullanıcı deneyimi tatmin edici olmayabilir. Stratejik yönetim literatürü açısından da bu tür dijital sistemler yalnızca operasyonel değil, aynı zamanda öğrenci-öğretim elemanı etkileşimini dönüştüren ve örgütsel öğrenme süreçlerine katkı sağlayan stratejik yatırımlar olarak değerlendirilmektedir (Porter, 1985; Teece, 2007).

Sonuç olarak, dijital danışmanlık ve sanal ofis sistemleri yalnızca bilgi aktarımı sağlayan araçlar değil; aynı zamanda pedagojik, psikolojik ve yönetsel etkileşimleri yeniden yapılandıran bütüncül platformlardır. Bu nedenle, söz konusu sistemlerin teknik altyapı kadar duygusal ve sosyal yönlerini de kapsayan bir iyileştirme döngüsüyle sürekli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.

3.3. Temalar Arası Eğilimler ve Katılımcı Kümeleri

Yapılan tematik analiz sonucunda, katılımcıların dijital danışmanlık sistemleriyle (ANASİS ve Mergen) yaşadıkları deneyimlerin belirli örüntüler etrafında kümelendiği gözlemlenmiştir. Teknik işlevsellik, iletişimsel etkileşim ve pedagojik destek düzeyleri dikkate alınarak dört ana kullanıcı profili tanımlanmıştır. Bu gruplandırma, hem sistemlerin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesine hem de öğrenci ihtiyaçlarının çeşitliliğine ışık tutmaktadır. Aşağıda her bir kullanıcı kümesine ilişkin bulgular detaylandırılmıştır.

Grup A – Teknik Olarak Memnun, İletişimsel Olarak Sınırlılık Yaşayanlar

Teknik yeterlilikleri olumlu bulan ancak birebir iletişim eksikliğini vurgulayan kullanıcılar.

Bu gruptaki katılımcılar, ANASİS ve Mergen sistemlerini genel olarak teknik açıdan kullanışlı bulmakta; notlara, ders materyallerine ve sınavlara kolay erişim sağlamaktadır. Ancak danışmanlık sürecinde birebir iletişimin eksikliği, bildirim gelmemesi ve mesajlara geç ulaşma gibi nedenlerle iletişim açısından sınırlayıcı deneyimler yaşamaktadırlar.

- **Temel Kodlar:** Bildirim eksikliği, danışmanlıkta gecikme, teknik memnuniyet
- **Katılımcılar:** ÖE2, ÖP2, ÖB2, ÖA2, ÖT2

Grup B – Dijital Sistemlere Tam Uyumlu ve Olumlu Deneyimleyenler

Hem teknik hem de pedagojik boyutta uyum sağlayan, sistemi verimli kullanan katılımcılar.

Bu gruptakiler, hem teknik hem pedagojik boyutta sistemleri başarılı bulmakta; danışmanlardan hızlı yanıt almakta, sistemi erişilebilir ve pratik olarak değerlendirmektedir. Birebir iletişimin sınırlı olması onlar için temel bir sorun teşkil etmemektedir.

- **Temel Kodlar:** Kolay kullanım, hızlı geri dönüş, olumlu motivasyon etkisi
- **Katılımcılar:** ÖD1, ÖT1, ÖA1

Grup C – Sistemi Genel Olarak Sınırlayıcı Bulanlar

Hem teknik hem iletişimsel yönlerden memnuniyetsizlik bildiren, düşük kullanıcı tatmini yaşayan grup.

Bu katılımcılar, bildirimlerin zamanında ulaşmaması, sistemin mobil uyumundaki problemler, iletişimde yaşanan gecikmeler ve yüz yüze etkileşimin eksikliği gibi nedenlerle sistemi hem öğrenmeye hem de danışmanlık sürecine katkısı açısından yetersiz bulmaktadır.

- **Temel Kodlar:** Hata verme, iletişim kopukluğu, yönlendirme eksikliği
- **Katılımcılar:** ÖD2, ÖB1, ÖE1, ÖP1

Grup D – Kararsız ve Dengeli Gözlemciler

Olumlu ve sınırlayıcı yönleri bir arada değerlendiren, sistemin gelişime açık olduğunu vurgulayan kullanıcılar.

Bu gruptaki öğrenciler, sistemin bazı işlevlerini olumlu bulmakta ancak genel deneyim açısından kararsız ya da nötr bir tutum sergilemektedir. Hem avantajlara hem de sınırlamalara dikkat çeken bu katılımcılar, dijital danışmanlık sistemlerinin geliştirme potansiyeline işaret etmektedir.

- **Temel Kodlar:** Nötr etki, karışık geri bildirim, dengeleyici değerlendirme
- **Katılımcılar:** ÖB2 (karma), ÖA2, ÖE2, ÖP1

Bu dört kullanıcı profili, dijital danışmanlık sistemlerinin öğrenci deneyimleri üzerindeki çok katmanlı etkisini görünür kılmaktadır. Özellikle teknik memnuniyet ile iletişimsel etkileşim arasındaki dengesizlikler, sistemlerin yalnızca bilgiye erişim sağlamasının yeterli olmadığını, aynı zamanda pedagojik ve duygusal destek boyutlarının da eşit derecede önemli olduğunu göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, sistemlerin geliştirilmesinde farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını gözeten, esnek ve bütüncül tasarımlar benimsenmesi önerilmektedir. Böylece dijital danışmanlık uygulamaları, yalnızca işlevsel değil; aynı zamanda etkileşimsel ve kapsayıcı bir öğrenme destek sistemi hâline gelebilir.

Not: Bazı katılımcılar birden fazla kümede yer almakta (örneğin ÖB2, ÖA2, ÖE2, ÖP1) olup, bu durum dijital sistem deneyimlerinin keskin sınırlarla ayrışmadığını; öğrenci tepkilerinin bağlamsal, çok katmanlı ve dönemsel olarak değişken olabileceğini göstermektedir. Bu çoklu aidiyet, nitel araştırmanın doğasına uygun biçimde karmaşık kullanıcı deneyimlerine dikkat çekmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırma, meslek yüksekokulu öğrencilerinin ANASİS ve Mergen gibi dijital danışmanlık sistemlerine ilişkin deneyimlerini, fenomenolojik yaklaşıma dayalı nitel bir yöntemle incelemiştir. Bulgular, öğrencilerin dijital sistemleri teknik işlevsellik, iletişim etkinliği ve akademik destek boyutlarıyla değerlendirdiklerini göstermiştir. Aşağıda elde edilen bulgular, ilgili literatür ve kuramsal çerçeve bağlamında tartışılmaktadır.

• **Teknik İşlevsellik ve Kullanılabilirlik:** Öğrencilerin büyük bölümü, ANASİS ve Mergen sistemlerini erişim kolaylığı, zaman tasarrufu ve bilgi yönetimi açısından olumlu değerlendirmiştir. Bu bulgu, Davis'in (1989) Teknoloji Kabul Modeli'nde tanımlanan algılanan fayda ilkesini desteklemektedir. Bununla birlikte, bildirim eksikliği, mobil uyumluluk sorunları ve yoğunluk kaynaklı sistem hataları öğrencilerin kullanım deneyimini olumsuz etkileyen teknik sınırlılıklar arasında yer almıştır. Bildirim sistemlerinin eksikliği, öğrencilerin zaman yönetimi ve planlama süreçlerinde aksamalara neden olabilmektedir.

• İletişim Etkinliği ve Danışmanlık Süreci**:** Katılımcılar, dijital danışmanlık sistemlerinde duygusal etkileşimin eksikliğini ve birebir iletişim kuramamanın sorun yarattığını belirtmişlerdir. Özellikle mesajlara geç yanıt alınması ya da hiç yanıt alamama gibi sorunlar, sistemlerin danışmanlık işlevini sınırlayıcı hale getirmektedir. Bu bulgular, dijital sistemlerin etkili olabilmesi için sadece erişilebilir değil, aynı zamanda etkileşimli ve empatik tasarlanması gerektiğini vurgulayan yapılandırmacı öğrenme kuramı ile de uyumludur (Fosnot, 2005). Yazılı mesajların duygu yoksunluğu taşıması, öğrencilerin rehberlik sürecini mekanik ve uzak olarak algılamalarına yol açmaktadır.

• **Akademik Destek ve Öğrenme Alışkanlıkları:** Mergen sistemi üzerinden paylaşılan ders notları ve duyurular, öğrencilerin ders takibini kolaylaştırmış; sınavlara hazırlık sürecini desteklemiştir. Bu bulgu, öğrenme yönetim sistemlerinin öğrencilerin akademik motivasyonunu ve öğrenmeye katılımını destekleyici rolünü vurgulayan literatürle örtüşmektedir (Uçar, 2022). Bu çalışmalarda da öğrenci motivasyonunu desteklemenin sanal sistemlerin başarısını etkilediği ortaya konmuştur. Ancak, bazı katılımcılar sistemin öğrenme motivasyonu üzerinde sınırlı ya da nötr bir etki yarattığını belirtmiştir. Bu durum, dijital araçların pedagojik tasarımının, öğrencilerin bireysel öğrenme tarzlarına göre yapılandırılması gerektiğini göstermektedir. Sistemlerin işlevselliği kadar, öğrenmeye katkı sağlayacak yapısal entegrasyonu da önemlidir.

• **Program ve Sınıf Düzeyine Göre Farklılıklar:** Katılımcı profilleri incelendiğinde, programlara ve sınıf düzeylerine göre sistem deneyimlerinde farklılıklar gözlemlenmiştir. Örneğin, Turizm ve Aşçılık programı öğrencileri daha pozitif değerlendirmelerde bulunurken; Büro Yönetimi programı öğrencileri iletişim eksikliklerini daha fazla vurgulamıştır. Benzer şekilde, birinci sınıf öğrencileri sistemleri daha işlevsel bulurken, ikinci sınıf öğrencileri daha eleştirel bir tutum sergilemiştir. Bu bulgu, kullanıcı deneyiminin bağlamsal olduğunu ve öğrencilerin sistemlerle kurduğu ilişkinin, eğitim sürecindeki deneyim düzeyine ve program türüne göre farklılık gösterebildiğini göstermektedir. Dolayısıyla, dijital sistemlerin tasarımında öğrenci segmentasyonunun dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Ayrıca, elde edilen tematik örüntüler doğrultusunda tanımlanan kullanıcı kümeleri, dijital danışmanlık sistemlerinin farklı öğrenci profilleri üzerinde nasıl farklı etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Teknik yeterliliğe önem veren, ancak iletişim boyutunu zayıf bulan kullanıcılar ile sistemlere tam uyum gösteren öğrenciler arasındaki fark; sistem tasarımında tek tip bir kullanıcı varsayımının yetersiz olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, sistem geliştirme süreçlerinde yalnızca teknik işlevsellik değil; etkileşimsel, duygusal ve pedagojik destek bileşenlerinin farklı öğrenci kümelerinin ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılması önem taşımaktadır. Bu yönüyle, çalışmada ortaya konan dört kullanıcı profili, dijital danışmanlık uygulamalarının kişiselleştirilmiş, kapsayıcı ve öğrenci merkezli yaklaşımlarla güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma, tek bir üniversitenin meslek yüksekokulu öğrencileriyle sınırlıdır ve genellenebilirlik sınırlı düzeydedir. Ayrıca, veriler öğrencilerin öznel deneyimlerine ve ifadelerine dayanmaktadır. Bu durum, araştırmanın yorumlayıcı derinliğini artırsa da, nesnel ölçütlerle desteklenmediği için bazı bulguların sınırlı bağlamda değerlendirilmesini gerektirir.

Gelecekte yapılacak çalışmaların, nicel verilerle desteklenmiş karma yöntem yaklaşımları içermesi; farklı üniversitelerden geniş örneklemlerle tekrar edilmesi önerilmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulguları doğrultusunda ulaşılan temel sonuçlar ve bunlara dayalı öneriler sistematik biçimde sunulmaktadır.

Bu araştırma, meslek yüksekokulu öğrencilerinin ANASİS ve Mergen gibi dijital danışmanlık sistemlerine ilişkin deneyimlerini nitel bir yaklaşımla incelemiştir. Bulgular, öğrencilerin dijital sistemleri üç temel boyutta değerlendirdiğini ortaya koymuştur: teknik işlevsellik, iletişim etkinliği ve akademik destek.

Katılımcılar, özellikle sınav ve not takibi, materyallere erişim gibi alanlarda sistemleri zaman yönetimi ve erişim kolaylığı açısından işlevsel bulmuştur. Bununla birlikte, bildirim eksiklikleri, mobil uyumsuzluklar ve sistem hataları, deneyimin olumsuz yönleri arasında sıralanmıştır.

Danışmanlık sürecinde birebir iletişimin eksikliği, öğrenciler tarafından önemli bir sınırlılık olarak vurgulanmıştır. Yazılı mesajların gecikmeli ulaşması veya yanıtsız kalması, dijital danışmanlık deneyiminin etkililiğini azaltmıştır. Bu durum, dijital sistemlerde insan etkileşimini destekleyici çözümlere olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Öğrenciler ayrıca sistemlerin akademik motivasyonlarını destekleyici yönlerini vurgulamış, ancak bu etkinin bireysel farklılıklara göre değişebileceğini belirtmiştir. Özellikle birinci sınıf öğrencileri sistemi daha olumlu değerlendirirken, ikinci sınıf öğrencilerinin daha eleştirel bir yaklaşım sergilemesi dikkat çekicidir. Ayrıca, program bazlı farklılıklar da gözlemlenmiş; örneğin, Turizm programı öğrencileri daha yüksek memnuniyet bildirirken, Büro Yönetimi öğrencileri iletişim aksaklıklarını daha fazla vurgulamıştır.

Araştırma, Teknoloji Kabul Modeli (TAM) ve yapılandırmacı öğrenme kuramı temelinde analiz edilmiş, öğrencilerin sistemlere ilişkin "algılanan fayda" ve "kullanım kolaylığı" düzeylerinin bu teknolojileri benimseme davranışlarını doğrudan etkilediği görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin deneyimlerinin bireysel, bağlamsal ve öznel farklılıklar taşıması, yapılandırmacı yaklaşımla da tutarlıdır.

Bunun yanı sıra, ANASİS ve Mergen gibi dijital sistemler yalnızca pedagojik değil, aynı zamanda ekonomik ve yönetsel açıdan da yükseköğretim kurumlarına önemli katkılar sunmaktadır. Bu sistemler sayesinde fiziksel danışmanlık ofislerine olan ihtiyaç azalmakta, belge trafiği dijital ortama taşınmakta ve kırtasiye giderleri büyük ölçüde düşmektedir. Özellikle çok sayıda öğrencinin kayıt, belge temini, sınav ve danışmanlık gibi işlemleri uzaktan ve eşzamanlı gerçekleştirebilmesi, insan kaynağı kullanımında verimliliği artırmakta; yönetimsel süreçlerde zaman tasarrufu sağlamaktadır. Ayrıca, mekândan bağımsız erişim olanağı sayesinde hem öğrencilere hem de idari personele esneklik sunulmakta, bu da öğrenci hizmetlerinin sürdürülebilirliğini güçlendirmektedir. Dijital ofis altyapısının bu yönleriyle değerlendirilmesi, sistemlerin sadece bireysel deneyim değil, kurumsal kapasite açısından da stratejik birer yatırım olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada tanımlanan kullanıcı profilleri, sistemlerin tüm öğrenciler için aynı şekilde işlev görmediğini ortaya koymuştur. Teknik açıdan memnun olan ancak iletişim desteği yetersiz bulan öğrenciler ile sistemle tam uyum sağlayan öğrenciler arasındaki farklar, dijital danışmanlık sistemlerinde kişiselleştirilmiş tasarım ihtiyacını göstermektedir. Bu bulgular, yalnızca teknik yeterlilik değil; pedagojik, duygusal ve etkileşimsel destek bileşenlerinin de sistem başarısı için kritik olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, dijital ofis altyapılarının sadece bireysel değil, kurumsal kapasite ve öğrenme eşitliği açısından da stratejik bir yatırım olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Araştırma bulgularından hareketle hem uygulayıcılara hem de gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

• **Teknik İyileştirmeler:** ANASİS ve Mergen sistemlerinin mobil uyumluluğu artırılmalı, cep telefonu ve tablet erişimi daha hızlı ve işlevsel hale getirilmelidir. Bildirim sistemleri güçlendirilmeli; sınav, ödev, danışman mesajları gibi kritik bilgiler için zamanlı ve kişisel uyarılar sunulmalıdır. Kullanıcı arayüzleri sadeleştirilmeli, öğrencilerin sistem içinde yönünü kolay bulması sağlanmalıdır.

• **İletişim ve Danışmanlık Boyutu:** Danışmanlarla görüntülü kısa görüşme, anlık mesajlaşma gibi seçeneklerle birebir iletişim desteklenmelidir. Danışmanların dijital sistemleri etkin kullanmaları için hizmet içi eğitim sağlanmalı, dijital danışmanlık için standartlar geliştirilmelidir.

• **Entegrasyon ve Veri Tabanlı Gelişim:** ANASİS ve Mergen gibi sistemler entegre bir yapıya kavuşturulmalı; öğrenci, kayıt süreci ile ders içeriği ve danışman etkileşimine aynı platformdan erişebilmelidir. Öğrencilerin öneri ve şikâyetlerini kolayca iletebilecekleri geri bildirim panelleri oluşturulmalı ve bu veriler sistematik olarak analiz edilmelidir.

• **Kapsayıcılık ve Öğrenci Segmentasyonu:** Dijital danışmanlık sistemlerinin farklı kullanıcı profilleri (örneğin teknik uyumlu ama iletişimde sorun yaşayanlar, sistemi genel olarak sınırlayıcı bulanlar) dikkate alınarak yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Öğrenci segmentasyonu yapılarak, sistem tasarımı ve destek mekanizmaları bu profillere uygun esneklikle geliştirilmeli; iletişim, bildirim ve rehberlik hizmetleri farklı ihtiyaç düzeylerine göre çeşitlendirilmelidir. Sistemde "kendi öğrenme stiline uygun yardım al" veya "kişiselleştirilmiş danışmanlık" gibi tercihler sunan arayüz seçenekleri eklenerek kullanıcı deneyimi artırılabilir.

• **Geniş Örneklem ve Karşılaştırmalı Çalışmalar:** Farklı üniversite ve programlara yayılmış karşılaştırmalı çalışmalar yapılarak genel eğilimler tespit edilmelidir. Özellikle meslek yüksekokulları ile lisans düzeyinde dijital sistem deneyimleri karşılaştırılabilir.

• **Karma Yöntem Araştırmaları:** Bu alanda yapılacak araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma desenler tercih edilmeli; sistem kullanım verileri, başarı notları, memnuniyet anketleri ve derinlemesine görüşmeler bir arada değerlendirilmelidir.

• **Etki Analizi ve Öğrenci Takibi:** Uzun vadeli takip çalışmaları yapılarak dijital sistemlerin öğrenci başarısına, katılımına ve mezuniyet sürecine etkileri değerlendirilebilir. Sistem kullanımı ile öğrencilerin risk düzeyleri, akademik durumu ve destek ihtiyaçları arasında ilişki kurulabilir.

• **Dijital Ofis Sistemlerinin Stratejik Katkısı:** Sanal ofis ve sanal asistan sistemlerinin fiziksel ofis maliyetlerini azaltma, iş yükünü hafifletme ve insan kaynağı kullanımını optimize etme gibi ekonomik faydaları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu sistemler, özellikle çalışan öğrenciler ve erişimi kısıtlı bölgelerde yaşayanlar için dijital kapsayıcılığı artırmakta; mekân ve zaman bağımsızlığı ile eğitimde eşitlik ilkesine katkı sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Açıkel, S., & Ay, Y. (2023). Dijital çağda MYO'larda yapay zekâ tabanlı danışmanlık sistemlerinin adaptasyonu. *Meslekî Eğitimde Yenilikler Dergisi*, 2(1), 25–38.

Arslan, M. (2020). *Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları*. Pegem Akademi.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology, 3(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations: A guide to strengthening and sustaining organizational achievement* (5th ed.). Jossey-Bass.

Castells, M. (2010). *The rise of the network society* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.

ClueLabs. (2023). *Virtual instructors and AI in e-learning environments*. https://cluelabs.com/resources

Creswell, J. W. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (5th ed.). Sage Publications.

Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340.

Devrani, T. (2021). Dijital dönüşüm sürecinde yükseköğretimde öğrenci destek hizmetleri. *Yükseköğretim ve Dijitalleşme Dergisi*, 2(2), 45–59.

Düzce Üniversitesi. (2023). *Dijitalleşme ve MYO dönüşümü raporu*. https://duzce.edu.tr/rapor.pdf

Emery, F., & Trist, E. (1960). Socio-technical systems. In C. W. Churchman & M. Verhulst (Eds.), *Management science: Models and techniques* (pp. 83–97). Pergamon.

Fereday, J., & Muir-Cochrane, E. (2006). Demonstrating rigor using thematic analysis: A hybrid approach of inductive and deductive coding and theme development. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(1), 80–92.

Fosnot, C. T. (2005). *Constructivism: Theory, perspectives, and practice* (2nd ed.). Teachers College Press.

Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart: Commercialization of human feeling*. University of California Press.

İncemen, Y., & Öztürk, M. (2024). Farklı eğitim alanlarında yapay zekâ: Uygulama örnekleri. *Yapay Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 14–29.

İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu. (2021). *Öğrenci memnuniyet analizi*. https://issbmyo.edu.tr/rapor.pdf

Karagöz, Y., & Sevim, S. (2021). Dijitalleşen danışmanlık süreçleri: Öğrenci bilgi sistemleri üzerine bir inceleme. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 10(1), 63–78.

Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). *The social psychology of organizations* (2nd ed.). Wiley.

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi. (2020). *MYO öğrenci memnuniyet sonuçları 2020*. https://ksbu.edu.tr/rapor.pdf

McFarland, L. (2025). *Re-thinking virtual advising: Personalisation at scale*. Pearson Education.

Meyer, J. P., & Allen, N. J. (1997). *Commitment in the workplace: Theory, research, and application*. Sage Publications.

Mintzberg, H., Ahlstrand, B., & Lampel, J. (2005). *Strategy safari: A guided tour through the wilds of strategic management* (2nd ed.). Free Press.

Morrison, E. W., & Milliken, F. J. (2000). Organizational silence: A barrier to change and development in a pluralistic world. *Academy of Management Review*, 25(4), 706–725.

Munzur Üniversitesi. (2023, Haziran 10). MUbot: Üniversite içi yapay zekâ destekli sanal asistan. Erişim: 28 Haziran 2025, https://munzur.edu.tr/mubot

Organ, D. W. (1997). Organizational citizenship behavior: It's not technical; it is emotional and moral. *Journal of Management*, 23(3), 349–372.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. (2022). *MYO öğrenci devam ve başarı analizi 2022*. https://osmaniye.edu.tr/analiz.pdf

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Sage.

Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.

Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2022). *Organizational behavior* (19th ed.). Pearson.

Rousseau, D. M. (1995). *Psychological contracts in organizations: Understanding written and unwritten agreements*. Sage.

Salar, H., Özçınar, Z., Kara, K., Vatansever, M., Kısaç, M., & Kutluhan, E. (2023). COVID-19 sonrası MYO'larda dijitalleşme eğilimleri. *Meslek Yüksekokulları Dergisi*, 9(2), 41–60.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.

Spector, P. E. (1997). *Job satisfaction: Application, assessment, causes, and consequences*. Sage.

Taşlıbeyaz, E. (2021). Üniversitelerde sanal ofis uygulamalarının benimsenmesi. *E-Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 87–103.

Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319–1350.

Trist, E., & Emery, F. (1973). *Towards a social ecology: Contextual appreciation of the future in the present*. Pluto Press.

Türel, A., Şahin, S., & Çetin, Z. (2023). Yükseköğretimde dijital danışmanlık eğilimleri. *Eğitim Teknolojileri Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 1–20.

Uçar, S. (2022). Öğrenme yönetim sistemlerinin öğrenci motivasyonuna etkisi. *Açık ve Uzaktan Eğitim Dergisi*, 8(1), 29–45.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. bs.). Seçkin.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2021). *Meslek yüksekokullarında dönüşüm raporu*. https://yok.gov.tr/rapor.pdf

Zuboff, S. (2019). *The age of surveillance capitalism: The fight for a human future at the new frontier of power*. PublicAffairs.